

(Ministru kabineta
«=TAP_RIK_DATUMS_GEN»
rīkojums Nr. «=TAP_DOK_NUMURS»)

**Korupcijas novēršanas un apkarošanas pasākumu
plāns 2026.–2027. gadam**
(informatīvā daļa)

Rīga
2026

Saturs

Saīsinājumu un terminu saraksts	3
I. Plāna kopsavilkums	4
II. Esošās situācijas raksturojums	6
1. Korupcijas jēdziens, izplatības līmeņi un pastāvošie riski	7
2. Latvijas sociālekonomiskās un institucionālās vides raksturojums korupcijas risku kontekstā.....	13
3. Pretkorupcijas pasākumu plānošana un ekonomiskie ieguvumi	19
4. Korupcijas riskam pakļautās jomas	20
III. Plāna mērķis un rīcības virzieni	21
IV. Korupcijas novēršanas un apkarošanas pasākumu plāns 2026.–2027. gadam.....	23
V. Teritoriālā perspektīva	49
VI. Ietekmes novērtējums uz valsts un pašvaldību budžetu	49

Saīsinājumu un terminu saraksts

Saīsinājums	Pilns nosaukums
AiM	Aizsardzības ministrija
ANO	Apvienoto Nāciju Organizācija
CFLA	Centrālā finanšu un līgumu aģentūra
DVI	Datu valsts inspekcija
EIS	Elektronisko iepirkumu sistēma
EK	Eiropas Komisija
ES	Eiropas Savienība
FID	Finanšu izlūkošanas dienests
FM	Finanšu ministrija
ĢP	Ģenerālprokuratūra
IDB	Iekšējās drošības birojs
IeM	Iekšlietu ministrija
IeM IC	Iekšlietu ministrijas Informācijas centrs
IeVP	Ieslodzījumu vietu pārvalde
IKP	Iekšzemes kopprodukts
IUB	Iepirkumu uzraudzības birojs
KL	Krimināllikums
KNAB	Korupcijas novēršanas un apkarošanas birojs
KNAPP 2026–2027	Korupcijas novēršanas un apkarošanas pasākumu plāns 2026.–2027. gadam
KP	Konkurences padome
KUI	Korupcijas uztveres indekss
LPA	Biedrība “Latvijas Pilsoniskā alianse”
MK	Ministru kabinets
MP	Militārā policija
NILL	Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācija
NMP	Nodokļu un muitas policija
NVO	Nevalstiskās organizācijas
OECD	Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācija
SIF	Sabiedrības integrācijas fonds
TA	Tiesu administrācija
TAI	Tiesībaizsardzības iestādes
TM	Tieslietu ministrija
UR	Uzņēmumu reģistrs
VARAM	Viedās administrācijas un reģionālās attīstības ministrija
VAS	Valsts administrācijas skola
VDAA	Valsts digitālās attīstības aģentūra
VID	Valsts ieņēmumu dienests
VK	Valsts kontrole
VKanc	Valsts kanceleja
VM	Veselības ministrija
VP	Valsts policija
VRS	Valsts robežsardze

I. Plāna kopsavilkums

Korupcijas novēršanas un apkarošanas pasākumu plāns 2026.–2027. gadam (turpmāk – KNAPP 2026–2027) izstrādāts, pamatojoties uz Ministru kabineta 2023. gada 11. aprīļa rīkojuma Nr. 199 “Par Korupcijas novēršanas un apkarošanas pasākumu plānu 2023.–2025. gadam” 8. punktu.

Attiecīgā rīkojuma ietvaros nostiprināts Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja pienākums veikt Korupcijas novēršanas un apkarošanas pasākumu plāna 2023.–2025. gadam izpildes novērtējumu, kā arī izstrādāt jaunu korupcijas novēršanas un apkarošanas pasākumu plānu 2026.–2027. gadam.

Pretkorupcijas pasākumu plāns ir galvenais politikas plānošanas dokuments pretkorupcijas jomā Latvijā. Tas ir īstermiņa politikas plānošanas dokuments, kura darbības periods salāgots ar Nacionālā attīstības plāna¹ 2021.–2027. gadam, kā arī Eiropas Savienības fondu 2021.–2027. gada plānošanas perioda noslēgumu. KNAB ir atbildīgā institūcija KNAPP 2026–2027 paredzēto pasākumu izpildes koordinēšanā.

KNAPP 2026–2027 izstrādes ietvaros KNAB izveidoja darba grupu. Tās sastāvā tika iekļautas kopumā 36 publiskās pārvaldes iestādes (tostarp nozaru ministrijas un to padotības iestādes), kā arī 6 nevalstiskās organizācijas². Darba grupas locekļi plāna projektam snieguši vairāk nekā 60 priekšlikumu. Lai panāktu vienotu redzējumu un vienošanos par nākamo divu gadu laikā īstenojamiem pretkorupcijas pasākumiem publiskajā un privātajā sektorā, KNAB organizējis divas darba grupas sanāksmes, kā arī starpinstitūciju diskusijas ar nozaru ministrijām un nevalstiskajām organizācijām.

KNAPP 2026–2027 mērķis ir stiprināt godprātīgu, caurskatāmu un uz sabiedrības interesēm orientētu publiskās pārvaldes darbību, īstenojot pretkorupcijas pasākumus, kas veicina labu pārvaldību, tiesiskumu un ētikas standartu ievērošanu.

Pretkorupcijas politikas izvirzītais mērķis ir attiecināms uz visām publiskas personas institūcijām — valsts un pašvaldību iestādēm, kā arī atvasinātām publiskām personām – gan KNAPP 2026–2027 izpildes ietvaros, gan ārpus tā.

KNAPP 2026–2027 īstenošanai izvirzīti **19 pasākumi**, kas strukturēti četros rīcības virzienos:

1. Informācijas atklātība, institūciju darbības caurskatāmība un sabiedrības līdzdalības veicināšana;
2. Institucionālās noturības un integritātes (godprātības) stiprināšana;
3. Korupcijas risku mazināšana publiskajos iepirkumos;
4. Efektīva korupcijas atklāšana, izmeklēšana un soda neizbēgamības nodrošināšana.

KNAPP 2026–2027 ir stratēģisks instruments valsts pretkorupcijas politikas ieviešanā valsts ekonomiskās izaugsmes atbalstam un attiecīgi iedzīvotāju labklājības un drošības stiprināšanai.

KNAPP 2026–2027 ietverti pasākumi, ņemot vērā gan aktuālo makroekonomisko, gan mikroekonomisko vidi.

Plānošanas dokumentā uzmanība vērsta ārvalstu un vietējo investīciju piesaistes vides uzlabošanai, uzsverot interešu konflikta novēršanu, publisko iepirkumu uzraudzības

---

¹ Nacionālais attīstības plāns 2021.–2027. gadam ir galvenais valsts vidēja termiņa attīstības plānošanas dokuments Latvijā.

² Darba grupā iekļautās NVO: Latvijas Pašvaldību savienība, Latvijas Finanšu nozares asociācija, Latvijas Pilsoniskā alianse, Latvijas Lielo pilsētu asociācija, Biedrība "Sabiedrība par atklātību – Delna", Sabiedriskās politikas centrs PROVIDUS. Priekšlikumus KNAPP 2026–2027 sniegusi arī Ārvalstu investoru padome Latvijā.

stiprināšanu un institūciju darbības caurskatāmības veicināšanu. Vienlaikus plāns paredz stiprināt budžeta izlietojuma efektivitāti, atbalstot sistemātisku iekšējās pretkorupcijas kontroles un risku pārvaldības mehānismu pilnveidi valsts un pašvaldību līmenī, tostarp projektu īstenošanā ar Eiropas Savienības fondu līdzfinansējumu.

Mikroekonomiskā līmenī plāns ietver pasākumus, kas vērsti uz godīgas konkurences veicināšanu iepirkumos, sabiedrības līdzdalības mehānismu attīstīšanu, informācijas pieejamības veicināšanu. Plānotas aktivitātes sabiedrības informētības un pilsoniskās apziņas stiprināšanai, īpaši attiecībā uz korupcijas nepieļaujamību, kā arī sabiedrības gatavību ziņot par iespējamajiem pārkāpumiem un sadarbību ar tiesībaizsardzības iestādēm.

Politikas plānošanas dokumenta izstrādē ņemts vērā Korupcijas novēršanas un apkarošanas pasākumu plāna 2023.–2025. gadam provizorisks izpildes rezultātu³ novērtējums, KNAB veiktās korupcijas risku analīzes ietvaros gūtie secinājumi noteiktās jomās (piem., veselības aprūpe, publiskie iepirkumi, sporta organizāciju finansēšana), kā arī KNAB līdzšinējās darbības rezultātu analīze korupcijas novēršanā un apkarošanā kopumā. Vienlaikus KNAB kā vadošā pretkorupcijas iestāde Latvijā pastāvīgi seko līdzi starptautiskajām tendencēm, labākajai praksei un ekspertu rekomendācijām korupcijas novēršanas un apkarošanas jomā, nodrošinot to pārnesi nacionālajā pretkorupcijas politikā, kā arī iestādes stratēģijā.

KNAB 2025. gadā analizējis Korupcijas uztveres indeksa 2024. gada rezultātus⁴, kā arī 2024. gadā KNAB veicis padziļinātu datu analīzi un sagatavojis pārskatu⁵ par starptautiskajiem indeksiem un aptaujām, kurās novērtēta Latvijas spēja novērst un apkarot korupciju. Analīzei izmantota informācija, kas iegūta no publiski pieejamiem resursiem, izvērtējot sešu indeksu, novērtējumu un aptauju metodoloģijas, aprakstus un rezultātus. Apkopoti starptautiskajos informācijas avotos aplūkoti jautājumi, ekspertu viedokļi un secinājumi par dažādām korupcijas izpausmēm un veidiem. Analizētie starptautiskie indeksi un aptaujas mēra korupcijas uztveri, novērtē sabiedrības attieksmi pret korupciju, kā arī izvērtē politisko vidi, izpildvaras efektivitāti, publisko procesu caurskatāmību, publisko resursu un varas izmantošanu privātām interesēm, pieņemto normatīvo regulējumu, kukuļošanas noziegumus un piesprieštos sodus.

Starptautisko indeksu un aptauju indikatori skaidri norāda, ka lielākā daļa sabiedrības uztveres par korupcijas novēršanu un apkarošanu veidojas no faktoriem, kas nav tiešā veidā saistīti ar korupciju, piemēram, interešu konflikti, nepotisms, sodu bardzība, investīciju vide, politiskā kultūra u.c. Sabiedrības uztveri ietekmē arī globāli un ģeopolitiski notikumi – Covid-19 pandēmija, Krievijas Federācijas uzsāktais karš Ukrainā un to sekas – inflācija un sabiedrības šķelšanās.

Latvijas izvirzītās prioritātes pretkorupcijas pasākumiem 2026., 2027. gadā atbalsta ES pretkorupcijas stratēģiskos virzienus, kuros uzsvērta integritātes, caurskatāmības un atbildības

---

³ KNAB. *Korupcijas novēršanas un apkarošanas pasākumu plāna 2023.–2025. gadam izpildes progresu pārskats*. Pieejams: <https://www.knab.gov.lv/lv/politikas-planosanas-dokumentu#korupcijas-noversanas-un-apkarosanas-pasakuma-plana-2023-2025gadam-izpildes-vizualizacija> [skatīts 27.03.2025.]

⁴ KNAB (2024). *Korupcijas uztveres indeksa 2024. gada rezultātu analīze*. Korupcijas novēršanas un apkarošanas birojs. Pieejams: <https://www.knab.gov.lv/lv/media/7340/download?attachment> [skatīts 27.03.2025.]

⁵ KNAB (2025). *Pārskats: Latvijas korupcijas novēršanas un apkarošanas rezultāti starptautiskajos indeksos un aptaujās*. Dokuments dienesta vajadzībām.

stiprināšana publiskajā pārvaldē, kā arī tādu jomu kā interešu konflikta novēršana, lobēšanas regulējums⁶.

Nākamajā plānošanas periodā paredzētie pasākumi ir vērsti uz publisko iepirkumu sistēmas uzraudzības stiprināšanu (neatkarīgi no iepirkumu jomas vai nozares), korupcijas risku mazināšanu veselības aprūpes pakalpojumu nodrošināšanā un korupcijas risku vadības pasākumiem valsts aizsardzības jomā. 2024. gadā Eiropas starptautiska mēroga pētījumā⁷ šīs finanšu ietilpīgās jomas atzītas kā augsta korupcijas riska jomas ar iespējamu pārrobežu ietekmi.

KNAPP 2026–2027 ietvertie pasākumi plānoti kopsakarā ar citiem nacionālajā līmenī apstiprinātajiem attīstības plānošanas dokumentiem (skat. 1. pielikumā) un tajos paredzētajiem uzdevumiem, kuru izpilde tieši vai pastarpināti sniedz atbalstu vēlamo rezultātu sasniegšanai pretkorupcijas jomā. Vienlaikus KNAPP 2026–2027 pasākumi nedublē citu institūciju izstrādātajos attīstības plānošanas dokumentos paredzētos uzdevumus⁸, tomēr, ņemot vērā to ietekmi uz pretkorupcijas politiku, KNAB seko līdzi to izpildei.

KNAPP 2026–2027 ir īstermiņa plānošanas dokuments, taču tajā ietvertie pasākumi pārsvarā vērsti uz ilgtermiņa ietekmes radīšanu. Līdz ar to pasākumu īstenošana visticamāk nesniegs tūlītēju ietekmi uz sabiedrības noskaņojumu, vērtībām vai indivīdu rīcību, lai gan atsevišķi uzdevumi var dot rezultātus arī īstermiņā.

Plānošanas dokumenta izstrādē ievērota MK 2024. gada 15. oktobra noteikumos Nr. 639 „Sabiedrības līdzdalības kārtība attīstības plānošanas procesā” noteiktā kārtība sabiedrības iesaistei, publicējot KNAPP 2026–2027 projektu Tiesību aktu projektu publiskajā portālā 2025. gada augustā.

Plāna pasākumi, kas skar nevalstisko organizāciju darbību un intereses, atbilstoši Ministru kabineta 2021. gada 7. septembra noteikumu Nr. 606 “Ministru kabineta kārtības rullis” 74. punktā noteiktajam nodoti izskatīšanai Nevalstisko organizāciju un Ministru kabineta sadarbības memoranda īstenošanas padomei.

II. Esošās situācijas raksturojums

KNAPP 2026–2027 ir galvenais attīstības plānošanas dokuments korupcijas novēršanas un apkarošanas jomā Latvijā periodā no 2026.–2027. gadam.

Savukārt Korupcijas novēršanas un apkarošanas pasākumu plāns 2023.–2025. gadam (turpmāk – KNAPP 2023–2025)⁹ ir bijis galvenais attīstības plānošanas dokuments korupcijas novēršanas un apkarošanas jomā Latvijā laikā no 2023.–2025. gadam. Atbilstoši MK 2023. gada 11. aprīļa rīkojumam Nr. 199 KNAB bijusi atbildīgā institūcija minētā plāna īstenošanā un tajā paredzēto pasākumu izpildes koordinēšanā. Aizvadītājā attīstības plānošanas

---

⁶ EK un ES Augstā pārstāve ārlietās un drošības politikas jautājumos (2023). *Joint Communication on the fight against corruption* JOIN(2023)12 final, Brisele, 2023. gada 3. maijs, 3. lpp. Pieejams: https://commission.europa.eu/system/files/2023-05/JOIN_2023_12_1_EN.pdf [skatīts 19.08.2025.]

⁷ EK (2024). *Augsta korupcijas riska jomas Eiropas Savienībā: kartēšana un padziļināta analīze*. Luksemburga: Eiropas Savienības Publikāciju birojs. 9.–12. lpp. Pieejams: <https://op.europa.eu/fr/publication-detail/-/publication/5c0730b2-9769-11ef-a130-01aa75ed71a1/language-en> [skatīts 23.07.2025.]

⁸ KNAB (2025). *Pretkorupcijas politiku atbalstoši attīstības plānošanas dokumenti*. Pieejams: <https://www.knab.gov.lv/lv/pretkorupcinas-politiku-atbalstosi-attistibas-planosanas-dokumenti> [skatīts 13.11.2025.]

⁹ MK (2023). *Par Korupcijas novēršanas un apkarošanas pasākumu plānu 2023.–2025. gadam* (Rīkojums Nr. 199, 11.04.2023.). Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/341030-par-korupcijas-noversanas-un-apkarosanas-pasakumu-planu-20232025gadam> [skatīts 23.07.2025.]

periodā KNAB ir sekojis līdzī plānoto uzdevumu un pasākumu izpildes norisei, kā arī sadarbojies ar institūcijām, kuru atbildībā ir KNAPP 2023–2025 pasākumu izpilde, lai nodrošinātu plāna pasākumu īstenošanu atbilstoši iecerētajam darbības rezultātam un rezultatīvajiem rādītājiem.

Atbilstoši MK 2023. gada 11. aprīļa rīkojuma Nr. 199 5. punktā noteiktajam par plānā ietvertu pasākumu izpildi atbildīgajām institūcijām līdz 2025. gada 31. decembrim jāsniedz KNAB informācija par KNAPP 2023–2025 pasākumu izpildes rezultātiem par visu plāna īstenošanas periodu. Tādēļ Pretkorupcijas pasākumu plāns 2026., 2027. gadam balstīts uz provizorisku pretkorupcijas pasākumu un uzdevumu izpildes novērtējumu¹⁰. Vienlaikus Pretkorupcijas plāna izstrādē ir ņemti vērā arī citos politikas plānošanas dokumentos un starptautisko organizāciju dokumentos definētie attīstības virzieni (skat. 1. pielikumu), kas saistīti ar valsts korupcijas novēršanas un apkarošanas politiku un īstenojami tās ietvaros.

1. Korupcijas jēdziens, izplatības līmeņi un pastāvošie riski

Korupcija ir komplekss un daudzdimensionāls fenomens, kas atbilstoši Korupcijas novēršanas un apkarošanas likuma¹¹ 1. panta pirmajā daļā definētajam ir kukuļošana vai jebkura cita valsts amatpersonas rīcība, kas vērsta uz to, lai, izmantojot dienesta stāvokli, savas pilnvaras vai pārsniedzot tās, iegūtu nepelnītu labumu sev vai citām personām.

Latvijā korupcija tiesiski traktēta caur krimināltiesību normām un aptver vairākus noziedzīgu nodarījumu veidus, t.i.:

- Dienesta pilnvaru pārsniegšana (KL 317. pants)
- Dienesta stāvokļa ļaunprātīga izmantošana (KL 318. pants)
- Valsts amatpersonas bezdarbība (KL 319. pants)
- Kukuļņemšana (KL 320. pants)
- Kukuļa piesavināšanās (321. pants)
- Kukuļdošana (KL 323. pants)
- Valsts amatpersonai noteikto ierobežojumu pārkāpšana (KL 325. pants)
- Neatļauta piedalīšanās mantiskos darījumos (KL 326. pants)
- Tirgošanās ar ietekmi (KL 326.¹ pants)
- Prettiesiska labumu pieprasīšana un pieņemšana (KL 326.² pants)
- Prettiesiska labumu došana (KL 326.³ pants)
- Dienesta viltojums (KL 327. pants)
- Neizpauzamu ziņu izpaušana (KL 329. pants)

Attiecīgi korupcija neaprobežojas tikai ar kukuļošanu, bet attiecas arī uz citiem noziedzīgiem nodarījumiem, kas saistīti ar dienesta stāvokļa izmantošanu ar mērķi gūt nepelnītu labumu.

Vienlaikus starptautiskajās organizācijās (piemēram, OECD, *Transparency International*, Pasaules Banka) korupcija tiek interpretēta plašāk – kā uzticētas varas izmantošana privātām interesēm¹². Šī pieeja ietver ne vien krimināllikumā noteiktos noziedzīgos nodarījumus, bet arī prakses, kas ne vienmēr ir krimināli sodāmas, tomēr grauj godīgu konkurenci, taisnīgumu un

---

¹⁰ KNAB. *Korupcijas novēršanas un apkarošanas pasākumu plāna 2023.–2025. gadam izpildes pārskats*. Pieejams: <https://www.knab.gov.lv/lv/jaunums/knab-nodrosina-iespeju-sabiedribai-sekot-lidzi-korupcijas-noversanas-un-apkarosanas-pasakumu-plana-izpildei> [skatīts 25.04.2025.]

¹¹ Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja likums (pieņemts Saeimā 2002. gada 18. aprīlī). Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/61679-korupcijas-noversanas-un-apkarosanas-biroja-likums> [skatīts 25.04.2025.]

¹² Transparency International (2020). *What is corruption?* Transparency International. Pieejams: <https://www.transparency.org/en/what-is-corruption> [skatīts: 25.04.2025.]

sabiedrības uzticēšanos valsts varai. Pie tām pieskaitāms nepotisms (piemēram, radnieku iecelšana amatos), favorītisms (priekšrocību došana „savējiem” publiskajos iepirkumos), interešu konflikta situācijas, valsts resursu izmantošana privātām vajadzībām, nepamatota vai selektīva lēmumu pieņemšana. Līdz ar to arī sabiedrības uztverē korupcija bieži tiek sasaistīta ar plašāku rīcību loku, nekā tas paredzēts krimināltiesiskajā regulējumā, kas atspoguļojas arī korupcijas uztveres indeksā (KUI) un citos starptautiskajos vērtējumos.

2024. gadā visvairāk reģistrēto noziedzīgo nodarījumu, kas kvalificēti pēc KL XXIV nodaļas (*Noziedzīgi nodarījumi valsts institūciju dienestā*) bijuši saistībā ar kukuļdošanu (47), neizpaužamu ziņu izpaušanu (26), dienesta viltojumu (16), dienesta stāvokļa ļaunprātīgu izmantošanu (16), mazāk ar kukuļņemšanu (10)¹³.

Korupciju var iedalīt vairākos izplatības līmeņos, atkarībā no tās mēroga, ietekmes uz sabiedrību un iesaistīto personu statusa (skat. 1. tabulu).

1. tabula. *Korupcijas izplatības līmeņi*¹⁴

Mazā jeb ikdienas korupcija

Sabiedrības locekļi maksā nelielas summas vai sniedz citus labumus, lai saņemtu pakalpojumus, kuri viņiem pienākas likumīgi.

Lielā jeb augsta līmeņa korupcija

Iesaistītas augsta ranga amatpersonas vai politiskie līderi, valsts līdzekļu, īpašumu vai ietekmes izmantošana lielā apjomā personīgā labuma gūšanai.

Sistemātiskā jeb strukturālā korupcija

Korupcija kļūst par sistēmas sastāvdaļu. Dziļi iesakņojies rīcības modelis, kas pastāvīgi atkārtojas, kā arī tiek normalizēts iestādēs vai nozarēs.

Mazā jeb ikdienas korupcija aptver situācijas, kurās iedzīvotāji sniedz nelielas naudas summas vai citus labumus (piemēram, dāvanas), lai saņemtu pakalpojumus, kas viņiem pienākas saskaņā ar likumu – piemēram, medicīnisko aprūpi, izglītību vai administratīvos pakalpojumus.

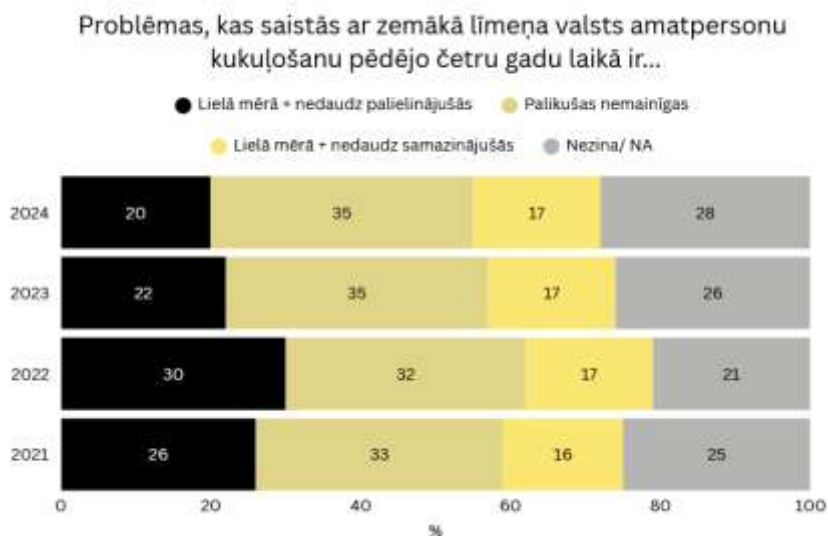
KNAB 2024. gadā veiktās sabiedriskās domas aptaujas rezultāti atspoguļo iedzīvotāju subjektīvo vērtējumu par zemāka līmeņa korupcijas aktualitāti ikdienas mijiedarbībā ar publiskā sektora iestādēm (skat. 1. attēlu). Lai arī šie dati raksturo sabiedrības uztveri un priekšstatus, kas ne vienmēr tieši atspoguļo faktisko korupcijas izplatību, tie vienlaikus sniedz nozīmīgu ieskatu par iedzīvotāju attieksmi un uzticēšanos valsts pārvaldei.

---

¹³ IeM IC. *Kriminālā statistika*. Pieejams: <https://www.ic.iem.gov.lv/lv/kriminala-statistika> [skatīts 25.08.2025.]

¹⁴ ANO Narkotiku un noziedzības apkarošanas birojs (2004). *Pretkorupcijas rīkkopa, I nodaļa: Korupcijas un pretkorupcijas pārskats*. ANO, Vīne, 23. lpp. Pieejams: https://www.unodc.org/documents/treaties/toolkit/AC_Toolkit_chap1.pdf [skatīts 25.04.2025.]

1. attēls. Iedzīvotāju priekšstati par zemākā līmeņa korupcijas aktualitāti un izmaiņām Latvijā pēdējo četru gadu laikā

Vērtējot problēmas, kas saistītas ar zemākā līmeņa valsts amatpersonu kukuļošanu, 2024. gada aptaujas dalībnieki snieguši subjektīvus vērtējumus par pēdējo četru gadu norisēm: 35 % aptaujāto pauduši, ka situācija, viņuprāt, ir saglabājusies nemainīga, 17 % uzskata, ka problēmu ir kļuvis mazāk, bet 20 % norāda, ka kukuļošana šajā līmenī ir pieaugusi. Salīdzinājumā ar 2022. gadu par 10 % ir samazinājusies to respondentu daļa, kuri savu vērtējumu snieguši ar norādi uz pieaugumu, kas var tikt interpretēts kā pozitīva tendence sabiedrības priekšstatos vai kā mazāka personiskā saskarsme ar šāda veida situācijām. Vienlaikus 28 % respondentu nav spējuši sniegt konkrētu vērtējumu, kas var liecināt gan par ierobežotu informētību par korupcijas izpausmēm, gan par to, ka iedzīvotāji ne vienmēr spēj atpazīt vai definēt koruptīvu rīcību ikdienas situācijās.

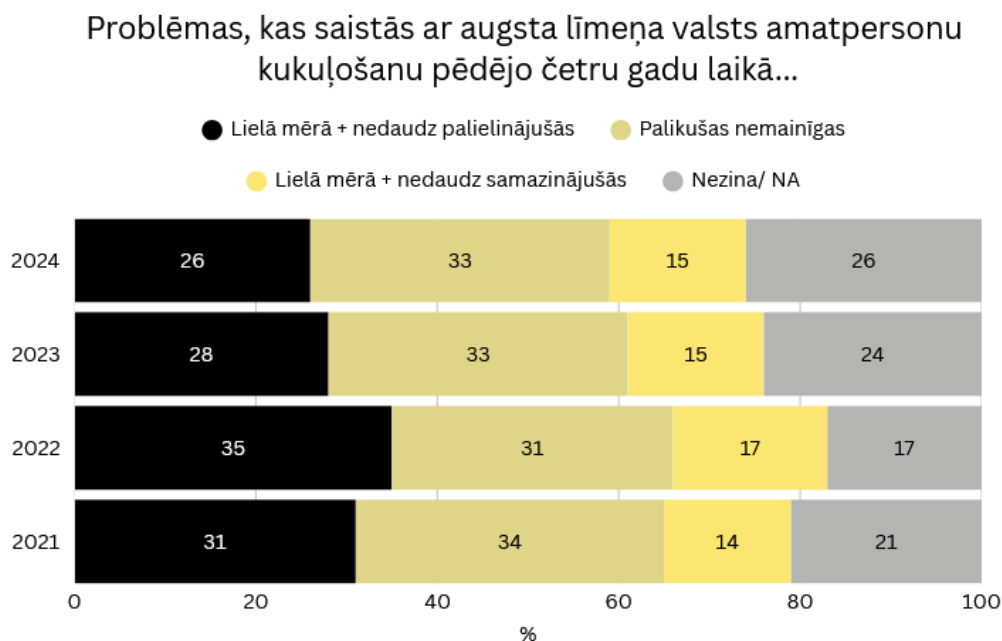
Lai arī digitalizācija un e-pakalpojumu attīstība ir būtiski samazinājusi iedzīvotāju tiešo saskarsmi ar valsts pārvaldi – tādējādi mazinot iespējas nelikumīgām vienošanām – atsevišķās nozarēs (piemēram, veselības aprūpē, būvniecībā, atļauju izsniegšanā) zemākā līmeņa korupcijas riski joprojām saglabājas.

Tāpēc ir svarīgi turpināt stiprināt valsts un pašvaldību iestāžu iekšējās kontroles mehānismus, īpaši attiecībā uz korupcijas un interešu konfliktu novēršanu, kā arī aktīvi īstenot sabiedrības informēšanas un izglītošanas pasākumus, vienlaikus pilnveidojot trauksmes celšanas un sūdzību iesniegšanas sistēmas, lai iedzīvotāji justos droši un motivēti ziņot par pārkāpumiem.

Augsta līmeņa korupcija (jeb lielā korupcija) raksturojama kā augstāko amatpersonu iesaiste politiski nozīmīgos vai finansiāli apjomīgos koruptīvos darījumos. Šāda veida pārkāpumi bieži kļūst iespējami, pateicoties piekļuvei lēmumu pieņēmējiem, publiskajiem resursiem un ietekmei pār regulatīvajām institūcijām. Šai korupcijas formai ir īpaši negatīva ietekme, jo tā sistemātiski grauj demokrātijas principus, veicina institucionālo stagnāciju un kavē caurspīdīgas, atbildīgas un ilgtspējīgas pārvaldības attīstību.

KNAB 2024. gadā veiktās sabiedriskās domas aptaujas rezultāti (skat. 2. attēlu) atspoguļo sabiedrības priekšstatus jeb subjektīvo vērtējumu par augsta līmeņa korupcijas aktualitāti valstī.

2. attēls. Iedzīvotāju priekšstati par augsta līmeņa korupcijas aktualitāti un izmaiņām Latvijā pēdējo četru gadu laikā

Rezultāti rāda, ka daļā sabiedrības saglabājas neticība būtiskiem uzlabojumiem šajā jomā. Aptaujas dalībnieku vērtējumā aptuveni katrs trešais (33–34 %) uzskata, ka problēmas pēdējo četru gadu laikā ir palikušas nemainīgas. 26 % iedzīvotāju pauduši viedokli, ka problēmas ir pieaugušas (par 2 % mazāk nekā 2023. gadā un par 9 % mazāk nekā 2022. gadā), savukārt 15 % aptaujāto uzskata, ka augstākā līmeņa korupcija pēdējo četru gadu laikā ir samazinājusies.

Augsta līmeņa korupcija būtiski ietekmē sabiedrības uzticēšanos demokrātiskajām institūcijām un politiskajai sistēmai kopumā. Zemie uzticēšanās rādītāji valdībai un parlamentam (skat. II. nodaļas 2. sadaļā) liecina par izteiktu sabiedrības skepsi un uztveri, ka politiski lēmumi netiek pieņemti pietiekami atbildīgi un godprātīgi.

Šādu situāciju vēl vairāk pastiprina atsevišķi publiski skandāli, kuros iesaistītas augsta līmeņa amatpersonas, kā arī pēdējos gados atklāti koruptīvi gadījumi¹⁵ pašvaldību un valsts kapitālsabiedrību vadībā.

Minētie aspekti norāda uz nepieciešamību pēc mērķtiecīgas politiskās gribas stiprināšanas un institucionālas rīcībspējas attīstīšanas korupcijas novēršanā. Tas ietver tiesiskās sistēmas efektivitātes uzlabošanu, caurspīdīguma un sabiedrības līdzdalības mehānismu attīstīšanu, kā arī funkcionējoša interešu pārstāvības (lobēšanas) regulējuma ieviešanu.

Lai stiprinātu sabiedrības pārliecību, ka korupcijas problēma valstī samazinās un tiek kontrolēta kā zemākajā, tā augstākajā līmenī, jānodrošina:

- Skaidri redzami rezultāti augsta līmeņa korupcijas lietu izmeklēšanā un sodīšanā;
- Plašāka sabiedrības informēšana par KNAB darbību un sasniegumiem;
- Mērķtiecīgi komunikācijas pasākumi ar sabiedrību, mazinot sabiedrības skepsi un informācijas trūkumu.

¹⁵ KNAB tīmekļvietne. Jaunumi. Pieejams: [https://www.knab.gov.lv/lv/jaunumi?category\[387\]=387&category\[239\]=239&category\[238\]=238](https://www.knab.gov.lv/lv/jaunumi?category[387]=387&category[239]=239&category[238]=238) [skatīts 20.08.2025.]

Šāda pieeja varētu pakāpeniski uzlabot sabiedrības uztveri un uzticēšanos pretkorupcijas politikas efektivitātei.

Sistemātiskā jeb strukturālā korupcija izpaužas situācijās, kad koruptīvas darbības kļūst par institucionāli nostiprinātu, atkārtotu un normalizētu rīcības modeli, kas ir integrējies organizācijas iekšējā kultūrā vai pat nozarē kopumā. Atšķirībā no atsevišķiem pārkāpumiem, sistemātiskā korupcija atspoguļo vispārēju sistēmas funkcionēšanu, kurā prettiesiskas vai neētiskas prakses tiek pieņemtas kā pašsaprotamas normas, veicinot toleranci pret koruptīvām darbībām.

Latvijā sistemātiskais korupcijas raksturs ir novērojams vairākās kritiski nozīmīgās jomās. Pašvaldību pārvaldē un publisko iepirkumu sistēmā atkārtoti tiek konstatēti strukturāli līdzīgi riski un pārkāpumi, īpaši attiecībā uz interešu konflikta novēršanu, iepirkumu dokumentācijas kvalitāti un procedūru caurskatāmību. Publisko iepirkumu procesos nereti atkārtoti uzvar vieni un tie paši pretendenti. Šāda parādība var būt gan objektīva tirgus likumsakarība, piemēram, specializācijas vai konkurētspējas dēļ, gan arī norādīt uz situācijām, kad pretendenta uzvara ir saistīta ar iespējamu saikni ar pasūtītāja amatpersonām vai to pārstāvjiem. Šādos gadījumos pieaug riski attiecībā uz godīgas konkurences un vienlīdzīgas attieksmes principu ievērošanu, kā arī veidojas strukturāli korupcijas riski, kas var negatīvi ietekmēt valsts resursu izmantošanas efektivitāti un mazināt sabiedrības uzticēšanos publiskajai pārvaldei.

Sistemātiskās korupcijas iezīmes pastāv arī veselības aprūpes jomā. Pētījumi un sabiedriskās domas aptaujas regulāri apstiprina, ka neformālie maksājumi jeb tā dēvētās "pateicības" joprojām ir plaši izplatīta un sistemātiska prakse. Piemēram, 2024. gada sabiedriskās domas aptaujas rezultāti rāda, ka 13 % respondentu (– 3 % salīdzinājumā ar 2023. gadu) atzinuši, ka laika posmā no 2022. līdz 2024. gadam izmantojuši kādus neoficiālus maksājumus, dāvanas vai pazīšanos, saņemot veselības aprūpes pakalpojumus.

Sistemātiski pieņemta neformālo maksājumu prakse rada nevienlīdzīgu piekļuvi pakalpojumiem, veido paralēlu pakalpojumu sniegšanas kultūru un būtiski grauj iedzīvotāju uzticēšanos veselības aprūpes sistēmai un valsts politikai kopumā. Lai efektīvi risinātu šo strukturālo problēmu, ir:

- jāpilnveido ētikas standarti ārstniecības personām;
- jāveicina pacientu informētība par savām tiesībām un iespējām ziņot par pārkāpumiem;
- nacionālās veselības politikas veidotājiem jāstiprina ārstniecības pakalpojumu pieejamība, mērķtiecīgāk veicinot profesionāla personāla piesaisti ārstniecības iestādēs.

Iepriekš raksturotie trīs korupcijas līmeņi bieži savstarpēji pārklājas, turklāt, ja ikdienas korupcija netiek kontrolēta un novērsta, tā var pāraugt lielajā un strukturālajā korupcijā. Efektīva pretkorupcijas politika paredz iejaukšanos visos minētajos līmeņos – gan preventīvi, gan represīvi.

Korupcijas sasaiste ar ēnu ekonomiku un finanšu noziegumiem

Korupcija un ēnu ekonomika darbojas sinerģiski, t.i., šie divi parādību veidi savstarpēji pastiprina viens otra negatīvo ietekmi, un kopā tie mazina ekonomikas caurskatāmību, efektivitāti un vienlīdzīgu attieksmi pret iedzīvotājiem un uzņēmumiem. Korupcijas ietekmē paplašinās ēnu ekonomika, pieaug sociālā nevienlīdzība un tiek bremsēta demokrātiskās pārvaldības attīstība. Pieaugot korupcijai, ēnu ekonomikas īpatsvars var palielināties, jo kukuļošanai un nelegālām darbībām bieži tiek izmantoti līdzekļi, kam ir nezināma izcelsme.

Profesora A. Saukas vadītajos pētījumos korupcija identificēta kā viena no galvenajām ēnu ekonomikas komponentēm. Pētījuma dati liecina, ka 2024. gadā Latvijā uzņēmēji kukuļos, lai "nokārtotu lietas", vidēji maksājuši 9,3 % no ieņēmumiem (salīdzinājumam – Lietuvā 10,5 %,

Igaunijā 7 %). Savukārt, lai nodrošinātu valsts pasūtījumu, Latvijas uzņēmēji 2024. gadā vidēji atvēlējuši 7,8 % no līguma summas (Lietuvā – 9,9 %, Igaunijā – 7,4 %)¹⁶. Korumpētu amatpersonu lēmumi un rīcība rada un uztur apstākļus, kuros uzņēmumi vai privātpersonas var apiet vai pārkāpt normatīvos aktus, gūt nelikumīgas priekšrocības, nebaudoties no soda vai kontroles.

Ar korupciju saistīta ir arī noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācija (NILL) – process, kurā nelikumīgi iegūti finanšu līdzekļi tiek integrēti ekonomikā, piešķirot tiem šķietami likumīgu izcelsmi. NILL ir īpaši aktuāla gadījumos, kad koruptīvi iegūtie resursi (piemēram, kukuļos saņemtā nauda vai nelikumīgi gūti ienākumi no necaurskatāmiem iepirkumiem) tiek legalizēti ārvalstīs, fiktīviem darījumiem vai nekustamo īpašumu darījumiem. Tā rezultātā korupcija kļūst grūtāk izsekojama un sodāma, vienlaikus destabilizējot finanšu sistēmu un veicinot organizētās noziedzības darbību.

Latvijā finanšu nozares stiprināšana pret NILL un terorisma finansēšanu kļuvusi par būtisku valsts prioritāti, īpaši pēc 2018. gada notikumiem¹⁷ un starptautiski pievērstās uzmanības, kas Latvijas Bankai lika būtiski stiprināt finanšu nozares iekšējos kontroles mehānismus un veicināt ciešāku sadarbību starp uzraugošajām institūcijām. Šie pavērsieni mudināja Latviju īstenot reformas, lai nodrošinātu atbilstību starptautiskiem standartiem un atjaunotu finanšu sektora reputāciju starptautiski. Attiecīgi Latvijas finanšu iestādēs pēdējo gadu laikā ir būtiski stiprinātas iekšējās kontroles sistēmas, un būtiski ir samazinājies noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas riska līmenis¹⁸.

IeM IC pieejamie dati liecina, ka 2024. gadā kopējais Latvijā reģistrēto noziedzīgo nodarījumu skaits valsts institūciju dienestā bija 115 jeb 0,32% no valstī reģistrēto noziedzīgo nodarījumu kopskaita. 2024. gadā no reģistrētajiem noziedzīgiem nodarījumiem valsts institūciju dienestā 41 % bija par kukuļdošanu un 9 % par kukuļņemšanu¹⁹.

Kopumā periodā no 2022.–2024. gadam saistībā ar korupciju valstī tika reģistrēti 556 noziedzīgi nodarījumi un uzsāktas 404 krimināllietas.

Laikposmā no 2022. līdz 2024. gadam kukuļdošanas gadījumos dotā vai piedāvātā kukuļa apmērs svārstījās no 10 EUR līdz 100 000 EUR. Mazāka apmēra kukuļi (robežās no 10 līdz 5000 EUR) visbiežāk piedāvāti policijas amatpersonām ceļu satiksmes uzraudzības jomā, savukārt lielāku summu kukuļi piedāvāti valsts amatpersonām apmaiņā pret lēmumiem, kas labvēlīgi kukuļdevējiem.

2024. gadā saistībā ar koruptīviem noziedzīgiem nodarījumiem nav uzsākts neviens kriminālprocess par NILL (2022. gadā uzsākti trīs kriminālprocesi, 2023. gadā divi kriminālprocesi).

Korupcija rada daudzveidīgus riskus. Tā grauj sabiedrības uzticēšanos valsts pārvaldei, kropļo konkurenci, padara publiskos pakalpojumus neefektīvus un samazina investīciju pievilcību.

---

¹⁶ SSE Riga (2024). *Ēnu ekonomikas indekss Baltijas valstīs: 2009–2024*. Rīga: SSE Riga. Pieejams: <https://www.sseriga.edu/shadow-economy-index-baltic-countries> [skatīts 06.08.2025.]

¹⁷ ASV Valsts kases Finanšu noziegumu apkarošanas tīkls (FinCEN) publicēja apsūdzību pret akciju sabiedrību "ABLV Bank" par noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanu lielā apmērā, kā arī citā nesaistītā lietā aizturēts Latvijas Bankas prezidents aizdomās par kukuļņemšanu.

¹⁸ Latvijas Banka (2024, 26. septembris). *ASV FinCEN 2018. gada paziņojuma atsauksana ir augsts novērtējums Latvijas paveiktajam finanšu noziegumu apkarošanā*. Pieejams: <https://www.bank.lv/aktualitates-banklv/zinas-un-raksti/jaunumi/17047-asv-fincen-2018-gada-pazinojuma-atsauksana-ir-augsts-novertejums-latvijas-paveiktajam-finansu-noziegumu-apkarosana> [skatīts 28.04.2025.]

¹⁹ IeM IC. *Kriminālā statistika*. Pieejams: <https://www.ic.iem.gov.lv/lv/kriminala-statistika> [skatīts 25.08.2025.]

Vāja pretkorupcijas kontrole var novest pie lēmumu pieņemšanas, kas ir orientēta uz privātu, nevis sabiedrības labumu, un tādējādi samazināt valsts spēju nodrošināt kvalitatīvus sabiedriskos pakalpojumus un sociālo aizsardzību.

Korupciju un NILL tāpat kā ēnu ekonomiku pilnībā izskaust nav iespējams. Tomēr, veidojot stingru tiesisko regulējumu, uzlabojot institucionālo kapacitāti, veicinot sabiedrības izpratni un stiprinot ētiskās vērtības publiskajā pārvaldē, ir iespējams būtiski mazināt to izplatību un graujošo ietekmi uz sabiedrību un tautsaimniecību.

2. Latvijas sociālekonomiskās un institucionālās vides raksturojums korupcijas risku kontekstā

Korupcija ir latentā parādība, kas nozīmē, ka noteikt tās patieso apjomu ir teju neiespējami. Koruptīvās darbības pārsvarā notiek slepeni un diskrēti, turklāt starp iesaistītajām pusēm pastāv savstarpēja ieinteresētība informāciju neizpaust. Tas attiecīgi apgrūtina pierādījumu iegūšanu par prettiesiskām darbībām, kas juridiski būtu kvalificējama kā korupcija.

Lai vismaz aptuveni novērtētu korupcijas izplatību valstī, tiek izmantoti netieši korupcijas līmeni raksturojoši rādītāji, piemēram, sabiedrības uztveres mērījumi, sabiedriskās domas aptaujas. Taču arī to rezultāti var būt pretrunīgi un dažādi interpretējami.

Tā, piemēram, 2024. gada EK Eirobarometra dati²⁰ norāda, ka Latvijas iedzīvotāju tiešā pieredze ar korupcijas gadījumiem vai to novērošanu pēdējo 12 mēnešu laikā ir bijusi ļoti ierobežota – tikai 6 % aptaujāto atzinuši, ka bijuši šādas situācijas upuri vai liecinieki. Salīdzinājumā ar 2023. gadu šis īpatsvars ir samazinājies par vienu procentpunktu un atbilst ES vidējam rādītājam (5 %). Savukārt 94 % Latvijas iedzīvotāju apgalvo, ka ar šādām situācijām nav saskārušies, kas var liecināt gan par zemu reālu pieredzi ar korupciju, gan par iespējamu šādu gadījumu neatpazīšanu vai nevēlēšanos tos identificēt kā koruptīvas darbības. Vienlaikus dati rāda atšķirīgu ainu attiecībā uz netiešo pieredzi – 22 % Latvijas iedzīvotāju norādījuši, ka personīgi pazīst kādu, kas ir ņēmis kukuli, kas ir būtiski vairāk nekā vidēji ES (10 %) un par 2 procentpunktiem vairāk nekā 2023. gadā. Šis pieaugums, iespējams, atspoguļo gan lielāku sabiedrības atklātību šajā jautājumā, gan augstāku korupcijas gadījumu atpazīšanu apkārtējā vidē. Vienlaikus tas var raisīt bažas par korupcijas uztveri un tās iespējamo “normalizēšanos” sabiedrībā.

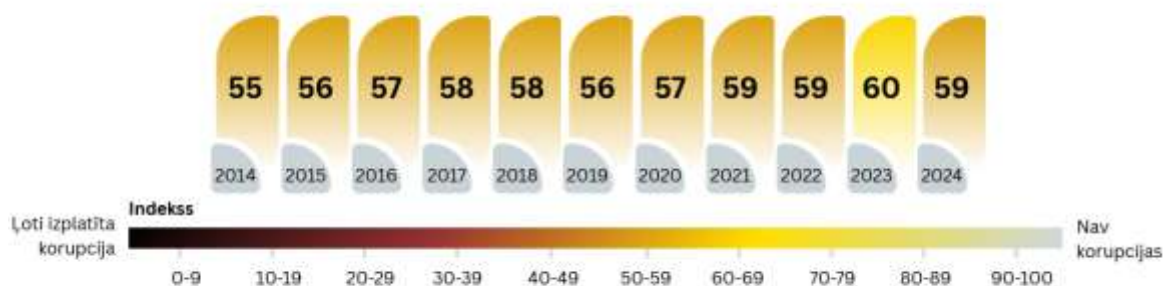
Pēdējo 10 gadu laikā Latvijas Korupcijas uztveres indeksa (KUI) rezultāts ir svārstījies robežās no 55 līdz 60 punktiem, neuzrādot plānoto²¹ izaugsmi (skat. 3. attēlu).

---

²⁰ EK (2024). *Īpašais Eirobarometrs 548. Pilsoņu attieksme pret korupciju Eiropas Savienībā 2024. gadā*. Brisele: EK. Pieejams: <https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/3217>

²¹ Nacionālajā attīstības plānā 2021.–2027. gadam izvirzītais rīcības virziena “Tiesiskums un pārvaldība” mērķa indikators 2024. gadam – 64 punkti.

3. attēls. Latvijas KUI rādītāju dinamika no 2014. līdz 2024. gadam

Latvijas *Korupcijas uztveres indeksa* (KUI)²² rādītājs 2024. gadā bija 59 punkti no 100, ierindojot valsti 38 vietā starp 180 citām pasaules valstīm²³.

Starp KUI ietvaros vērtētajām ES valstīm Latvija nemainīgi kopš iepriekšējā perioda ieņem 14. vietu, apsteidzot tādas valstis kā Čehija, Polija un Itālija. Tomēr kaimiņvalstīs Igaunijā un Lietuvā ilgtermiņā panākta stabilāka izaugsmes tendence nekā Latvijā – Igaunija saglabā 76 punktus, savukārt, Lietuva sasniegusi 63 punktus. 2024. gadā ES / Rietumeiropas vidējais rādītājs bija 64 punkti.

Lai izprastu sabiedrības noskaņojumu vai vērtētu politisko rīcību ietekmi, identificētu sabiedrības bažas un prioritātes, politikas veidošanā nozīmīgs datu avots ir *Eiobarometrs*²⁴. Tā dati²⁵ liecina, ka 2024. gadā, salīdzinot ar 2023. gadu, par 15 % pieaudzis to iedzīvotāju skaits (sasniedzot 70 %), kuru vērtējumā ekonomiskā situācija valstī ir “slikta”. Tas ir par 10 % vairāk nekā ES vidēji. Un tikai 27 % Latvijas iedzīvotāju uzskata, ka valsts ekonomikas situācija ir laba (salīdzinot ar 39% vidēji ES). Pesimisms, ko aptaujā pauduši iedzīvotāji, iespējams, daļēji saistāms ar valsts ekonomiskās situācijas pasliktināšanos, uz ko norāda makroekonomiskie rādītāji.²⁶ (skat. 4. attēlu) Latvijas ekonomiku pēdējos gados būtiski ietekmējusi ārējās vides nenoteiktība, inflācijas spiediens, kā arī samērā vājš investīciju klimats.

²² KUI ir pasaulē vadošais valsts sektora korupcijas rādītājs, aptverot apverot 180 pasaules valstu. KUI tiek izmantots, lai novērtētu korupcijas uztveri publiskajā sektorā, un tas balstās uz ekspertu un uzņēmēju aptaujām. KUI atspoguļo privātā sektora subjektīvo uztveri par korupcijas klātbūtni valsts pārvaldē pirms viena vai diviem gadiem, aptverot plaša spektra tematus – ekonomiskos procesus, tostarp inflāciju, ēnu ekonomiku un nodokļu politiku, tiesvedības un to ilgumus, sodu efektivitāti, investīciju vidi, politisko kultūru, pieņemtos normatīvos aktus.

²³ Transparency International (2024). *Korupcijas uztveres indekss 2024*. Pieejams: <https://www.transparency.org/cpi> [skatīts 15.04.2025.]

²⁴ Eiropas Komisijas Komunikācijas ģenerāldirektorāta pasūtītu sabiedriskās domas aptauju sērija, kuras mērķis ir regulāri novērtēt ES iedzīvotāju viedokļus par plašu jautājumu loku, kas saistīti ar politiku, sabiedrību, ekonomiku, vidi, demokrātiju un citiem ES darbības aspektiem, tostarp korupciju un uzticēšanos institūcijām.

²⁵ EK (2024). *Eiobarometra 102. standartaptaujas (2024. gada rudens) nacionālais ziņojums. Faktu lapa par Latviju*. Pieejams: <https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/3215> [skatīts 15.04.2025.]

²⁶ FM (2024). *Tautsaimniecības un budžeta izpildes analīze: Makroekonomisko rādītāju prognozes 2025.–2028. gadam*. Pieejams: <https://www.fm.gov.lv/lv/tautsaimniecibas-un-budzeta-izpildes-analize> [skatīts 15.04.2025.]

4. attēls. *Latvijas makroekonomisko rādītāju prognozes 2025.–2028. gadam*

MAKROEKONOMISKO RĀDĪTĀJU PROGNOZES 2025.–2028.GADAM										
Rādītājs	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025*	2026*	2027*	2028*
IKP pieaugums faktiskajās cenās, %	5	-1,2	10,5	11,8	9,1	2,1	4,3	4,8	4,9	4,6
IKP pieaugums salīdzināmās cenās, %	0,7	-3,5	6,9	1,8	2,9	-0,4	1,2	2,1	2,2	2,2
IKP deflators, izmaiņas %	4,3	2,4	3,3	9,8	6	2,6	3,1	2,7	2,7	2,4
Patēriņa cenu indekss; izmaiņas %	2,8	0,2	3,3	17,3	8,9	1,3	2,5	2,2	2,5	2,5
Tautsaimniecībā nodarbināto mēn. vid. bruto darba samaksa, euro	1076	1143	1277	1373	1537	1685	1783	1881	1975	2074
pieaugums faktiskajās cenās, %	7,2	6,2	11,7	7,5	11,9	9,6	5,8	5,5	5	5
pieaugums salīdzināmās cenās, %	4,2	6	8,2	-8,4	2,8	8,2	3,2	3,2	2,4	2,4
Nodarbinātība, tūkst. iedzīvotāju (atbilstoši darbaspēka apsekojumiem)	910	893	864	886	884	877	876	875	873	869
pieaugums, %	0,1	-1,9	-3,2	2,6	-0,2	-0,8	-0,1	-0,1	-0,2	-0,5
Bezdarba līmenis (gada vidējais), % no ekon. aktīviem iedzīv.	6,3	8,1	7,6	6,9	6,5	6,9	6,7	6,3	5,7	5,2

Dati: Centrālā statistikas pārvalde (28.02.2025); FM *prognozes (februāris 2025)

Pamatojoties uz FM publicēto informāciju par tautsaimniecības attīstības tendencēm, IKP 2024. gadā samazinājies par 0,4 %. Šis kritums galvenokārt tiek saistīts ar privātā patēriņa stagnāciju un investīciju aktivitātes mazināšanos. Saskaņā ar Centrālās statistikas pārvaldes sezonāli un kalendāri koriģētajiem datiem IKP 2025. gada 1. ceturksnī samazinājies par 0,3 %, salīdzinot ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu.

Kopš februāra FM ir minimāli samazinājusi 2025. gada IKP pieauguma prognozi²⁷, paredzot 1,1 % izaugsmi 2025. gadā un 2,1 % 2026. gadā. Prognozēts, ka galvenie izaugsmes virzītājspēki būs patēriņa pieaugums, ko veicina algu kāpums, kā arī investīciju atjaunošanās, tai skaitā ar ES fondu līdzfinansēto projektu palīdzību.

Latvijas Bankas jaunākās makroekonomiskās prognozes²⁸, kas publicētas 2025. gada 10. jūnijā, paredz 1,2 % IKP pieaugumu 2025. gadā, kas ir par 0,1 procentpunktu vairāk nekā FM aplēsēs. Latvijas Banka vērtējumā 2025. gadā galvenie izaugsmes dzinējspēki būs valdības patēriņš (3,1 %) un eksports (2,2 %), atkopjoties ārējam tirgum. 2026. gadā Latvijas Banka prognozē 2,8 % IKP pieaugumu – par 0,7 procentpunktiem vairāk nekā FM, prognozējot privātā patēriņa aktivizēšanos un ievērojamu investīciju piesaemi 5,4 % apmērā.

2026. gadā prognozēta arī pakāpeniska inflācijas stabilizēšanās zem 3 % līmeņa. Savukārt situācija darba tirgū kopumā saglabājas stabila, ar nelielu bezdarba līmeņa samazinājumu un mērenu vidējās algas pieaugumu. Attiecīgi šie stabilitāti raksturojošie rādītāji nav pretrunā ar 2024. gada *Eiropabarometra* aptaujā noskaidroto, proti, 77 % iedzīvotāju Latvijā savu māsaimniecību finanšu situāciju novērtējuši kā “labu” (ES vidēji 73 %), bet personīgo nodarbinātības situāciju kā “labu” vērtējuši 69 % (ES vidēji 68 %)²⁹.

Lai gan kopējā valsts un ekonomiskā situācija iedzīvotāju vidū tiek vērtēta kritiski, individuālā līmenī (īpaši attiecībā uz personīgo nodarbinātību un ģimenes finansēm) iedzīvotāji izrādījuši salīdzinoši pozitīvāku vērtējumu. Šī pretruna starp mikro un makro uztveri var liecināt par

²⁷ Fiskālās disciplīnas padome (2025). *Makro fiskālais pārskats, 2025. gada 1. ceturksnis*. Pieejams: <https://www.fdp.gov.lv/lv/media/5748/download?attachment> [skatīts 15.04.2025.]

²⁸ Fiskālās disciplīnas padome. *Fiskālās disciplīnas padomes viedoklis par Finanšu ministrijas makroekonomikas prognozēm*. Pieejams: <https://www.fdp.gov.lv/lv/media/5748/download?attachment> [skatīts 24.04.2025.]

²⁹ EK (2024). *Eiropabarometra 102. standartaptauja (2024. gada rudens): Nacionālais ziņojums. Faktu lapa par Latviju*. Pieejams: <https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/3215> [skatīts 24.04.2025.]

institucionalizētu neuzticību valsts pārvaldei, nevis tiešu personisko pieredzi ar makroekonomiskajām problēmām.

Latvijas ekonomika 2025. gadā pēc vairāku gadu satricinājumiem atrodas uz lēnas atveseļošanās ceļa. Līdzsvarota fiskālā politika, ārējo investīciju piesaiste un strukturālo reformu ieviešana ir vadošie faktori, kas noteiks tautsaimniecības turpmāko izaugsmes virzienu.

Efektīva cīņa ar korupciju nav iespējama bez sabiedrības uzticības valstij – parlamentam, valdībai, varas institūcijām u.c.

OECD 2024. gada aptaujā³⁰ par uzticēšanos valsts institūcijām noskaidrots, ka tāpat kā lielākajā daļā OECD valstu, arī Latvijā iedzīvotāji vairāk uzticas citiem cilvēkiem (60 %), policijai (52 %), tiesām un tiesu sistēmai (48 %) nekā nacionālajai valdībai (29 %). Vidēji augstu uzticēšanos iedzīvotāji izrāda vietējai pašvaldībai (41 %) un valsts civildienestam (39 %). Vismazāk Latvijā uzticas politiskajām partijām (13 %) un Saeimai (25 %). Līdzīgu situāciju uzrāda *Eiropabarometra* aptaujas³¹ dati – Saeimai uzticas tikai 29 % Latvijas iedzīvotāju (ES vidēji 37 %), savukārt valdībai – 34 % (ES vidēji 33 %).

Lai gan ES kontekstā Latvijai ir vidēji zemi sabiedrības uzticības rādītāji parlamentam un valdībai salīdzinājumā ar citām valstīm, sabiedrības neuzticēšanās vērtējama kā būtiska. Tā atspoguļo sabiedrības skepsi par izpildvaras spēju efektīvi risināt sabiedrības problēmas, kā arī godprātīgi pārvaldīt resursus un īstenot taisnīgu politiku. Šāda situācija, savukārt, vājina iedzīvotāju līdzdalību un pilsonisko aktivitāti – faktorus, kas ir būtiski ne tikai demokrātijas attīstībai, bet arī korupcijas ierobežošanai.

Sabiedrības uzticību vai neuzticību publiskajai pārvaldei lielā mērā ietekmē tas, kāda bijusi un ir viņu personīgā pieredze sadarbībā ar publisko sektoru un tajā nodarbinātajiem – t.i., profesionālais sniegums un ētiskās un morāles vērtības, ko tie praktizē savā darbā.

OECD 2024. gada pētījumā³² noskaidrots, ka 63 % Latvijas iedzīvotāju ir apmierināti ar administratīvajiem pakalpojumiem, kurus izmantojuši. Šis rādītājs ir nedaudz zem OECD vidējā (66 %). Tomēr Latvijā tikai 25 % (OECD valstīs 36 %) iedzīvotāju tic, ka publiskās pārvaldes darbinieks atteiktos no kukuļa, ja viņam to piedāvātu, lai ātrāk saņemtu pakalpojumu. Tas norāda uz sabiedrības šaubām par publiskās pārvaldes darbinieku godīgumu un to rīcību saskaņā ar ētikas normām un likumu, kā arī neticību, ka publiskās pārvaldes iestādēs tiks ievērots taisnīgums un vienlīdzīga attieksme. Tādēļ publiskajā sektorā nepieciešams stiprināt ētikas standartus, caurskatāmību un kontroles mehānismus.

KNAB ikgadējā pētījumā³³ noskaidrots, ka 2024. gadā 17 % iedzīvotāju pēdējo 2 gadu laikā ir nācies izmantot kādus neoficiālus risinājumus (neoficiālus maksājumus, dāvanas, personiskus sakarus), kārtojot kādas lietas, jautājumus vai risinot problēmas ar publisko sektoru. Tomēr šādai praksei salīdzinājumā ar iepriekšējiem gadiem ir tendence samazināties (skat. 5. attēlu).

---

³⁰ OECD (2024). *Aptauja par uzticēšanos vecinošajiem faktoriem valsts institūcijām – 2024. gada rezultāti: Latvija*. Parīze: OECD. Pieejams: https://www.oecd.org/en/publications/oecd-survey-on-drivers-of-trust-in-public-institutions-2024-results-country-notes_a8004759-en/latvia_b5b59158-en.html [skatīts 24.04.2025.]

³¹ EK (2024). *Eiropabarometra 102. standartaptauja (2024. gada rudens): Nacionālais ziņojums. Faktu lapa par Latviju*. Pieejams: <https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/3215> [skatīts 24.04.2025.]

³² OECD (2024). *Aptauja par uzticēšanos vecinošajiem faktoriem valsts institūcijām – 2024. gada rezultāti: Latvija*. Parīze: OECD. Pieejams: https://www.oecd.org/en/publications/oecd-survey-on-drivers-of-trust-in-public-institutions-2024-results-country-notes_a8004759-en/latvia_b5b59158-en.html [skatīts 24.04.2025.]

³³ KNAB (2024). *Attieksme pret korupciju Latvijā. Sabiedrības un uzņēmumu aptaujas rezultāti*. Pieejams: <https://www.knab.gov.lv/lv/media/7254/download?attachment> [skatīts 24.04.2025.]

5. attēls. Neoficiālu risinājumu izmantošana, kārtojot kādas lietas/ jautājumus/ problēmas.

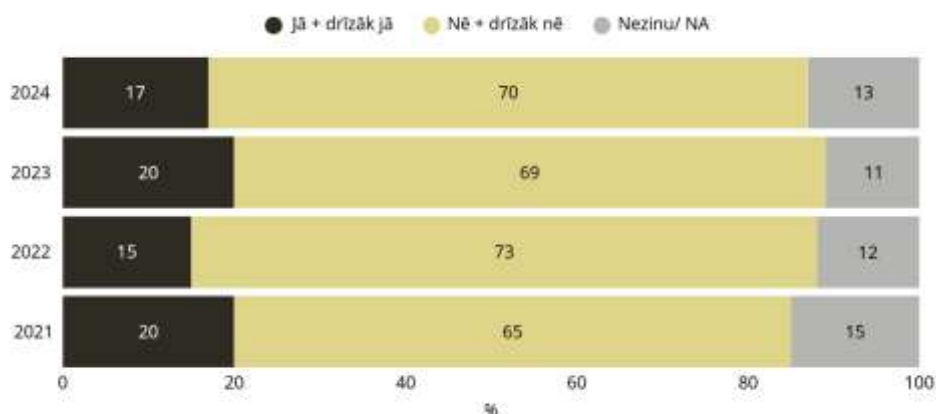
2023., 2024. gadā, risinot attiecīgus jautājumus, neoficiāli maksājumi, dāvanas un pazīšanās biežāk izmantoti veselības aprūpes jomā (13%), jautājumu kārtošanai tiesā (12%), kā arī darbā iekārtošanās valsts vai pašvaldības iestādēs.

2024. gadā ir samazinājusies sabiedrības gatavība dot kukuli valsts amatpersonai, lai risinātu problēmas savās vai radnieku interesēs (skat. 6. attēlu). Kopumā 17% respondentu norādījuši iespējamo gatavību šādai rīcībai, bet būtiski, ka 12,3% no tiem savā lēmumā vēl ir svārstīgi. Svārstīgo atbilžu īpatsvars atklāj, ka joprojām pastāv morālo un praktisko apsvērumu kolīzija, kur indivīdi apzinās korupcijas negatīvās sekas, bet konkrētās situācijās pieļauj neformālu risinājumu izmantošanu. Lai arī šos rādītājus var interpretēt kā pozitīvu signālu pretkorupcijas politikai, tie vienlaikus apliecina nepieciešamību turpināt pretkorupcijas pasākumus, kas saistīti ar sabiedrības izglītošanu par ētiku un tiesiskajiem riskiem, sabiedrības līdzdalības un sadarbības stiprināšanu, publiskās pārvaldes atklātības veicināšanu, lai nostiprinātu nulles toleranci pret korupciju arī šajā vēl neizlēmīgajā sabiedrības segmentā.

6. attēls. Latvijas iedzīvotāju gatavība dot kukuli valsts amatpersonai personiskās vai radnieku interesēs, lai problēma tiktu atrisināta (2024. gads, %)

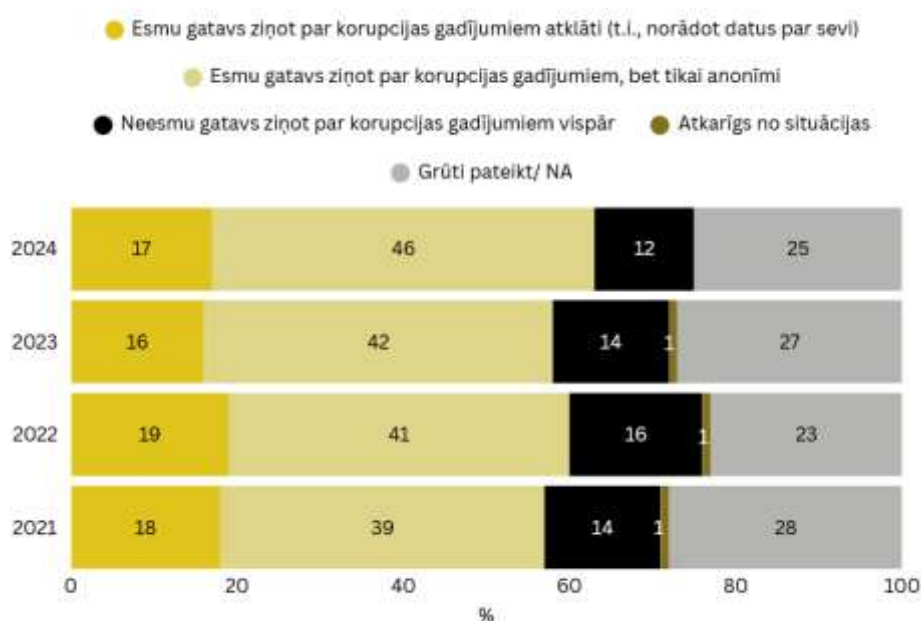
6. attēla 2. daļa. *Latvijas iedzīvotāju gatavība dot kukuli valsts amatpersonai personiskās vai radnieku interesēs, lai problēma tiktu atrisināta (2024. gads, %)*

Visbiežāk minētais iemesls, kura dēļ varētu izšķirties dot kukuli kādai valsts amatpersonai, minēts pieņēmums, ka tas dos lielāku drošību, ka problēma vispār tiks risināta (tā domāja 32 % respondentu), jautājums tiks izskatīts ātrāk (23 %) vai, ka darbinieku attieksme būs laipnāka un pretimnākošāka (23 %). Savukārt kā galvenie atturošie iemesli kukuļa došanai valsts vai pašvaldības institūcijas valsts amatpersonai minēti: 1) morāli nepieņemama rīcība un kauns dot kukuli (48 %); 2) ierēdņu un darbinieku negodīguma veicināšana (47 %); 3) uztraukums par sabiedrības korumpētību (41 %), kā arī 4) bailes tik pieķertam un sodītam (34 %).

Sabiedrībā ir pieaugusi neiecietība pret korupciju un gatavība ziņot par zināmiem korupcijas gadījumiem. 2024. gadā gatavību ziņot pauduši kopumā 63 % iedzīvotāju, kas ir par 5 % vairāk kā 2023. gadā (skat. 7. attēlu).

7. attēls. *Sabiedrības gatavība ziņot par korupcijas gadījumiem (2024. gads, %)*

Turklāt 44 % Latvijas iedzīvotāju aptaujā atzinuši, ka, saskaroties ar korupciju, ziņotu nacionālajai pretkorupcijas iestādei (KNAB), kas ir par 5 % vairāk kā 2023. gadā. Vienlaikus

KNAB jāturpina izvērst informatīvi pasākumi, lai sasniegtu vismaz to sabiedrības daļu (17 % 2024. gadā), kas nezina, kur vērsties ar informāciju par iespējamu korupciju.

Būtiski, ka uzņēmēju vidū ievērojami mazinājusies dažādu neoficiālu risinājumu izmantošana saskarsmē ar valsts vai pašvaldību institūcijām. 2023. un 2024. gadā, kārtojot kādas lietas/ jautājumus/ problēmas, neoficiālus risinājumus (paziņanos, neoficiālus maksājumus, dāvanas) ir izmantojuši 7 % aptaujāto uzņēmumu, kas ir par 13 % mazāk kā 2023. gadā. Vienlaikus palielinājusies to uzņēmēju daļa, kas noraida gatavību dot kukuli valsts vai pašvaldības amatpersonai uzņēmuma interesēs, sasniedzot 74 % (+ 6 % salīdzinājumā ar 2023. gadu). Savukārt gatavību dot kukuli valsts vai pašvaldības amatpersonai nav izslēguši 21 % uzņēmēju (2023. gadā 22%)³⁴.

Lai arī secināms, ka uzņēmēju vidū 2024. gadā ievērojami mazinājusies dažādu neoficiālu risinājumu izmantošana saskarsmē ar valsts vai pašvaldību institūcijām, iepriekšējo gadu pētījumu dati liecina, ka uzņēmējdarbībā korupcija potenciālus šķēršļus biežāk var radīt ar 1) būvniecību saistītu jautājumu kārtošanā, 2) jautājumu kārtošanā saistībā ar ES struktūrfondi, 3) atļauju, licenču saņemšanā, kā arī 4) valsts vai pašvaldības pasūtījumu iegūšanai.

Korupcijas slēptais raksturs apgrūtina ne tikai tās izmeklēšanu, bet arī novēršanu, tostarp korupcijas risku identificēšanu un atbilstošu pretkorupcijas politikas veidošanu.

Korupcijas mazināšanā būtiska nozīme ir preventīviem pasākumiem – korupcijas risku vadībai institūcijās, sabiedrības līdzdalībai pārvaldes procesos, kā arī žurnālistu darbam. Tas var sniegt nozīmīgu atbalstu korupcijas gadījumu atklāšanā un veicināt caurskatāmību.

Nepieciešams pastiprināt risku novērtējumā balstītus sistēmiskus pasākumus korupcijas novēršanai, kas ietver plašākas, strukturētas un ilgtermiņā noturīgas rīcības, kas vērstas ne tikai uz atsevišķu korupcijas gadījumu izmeklēšanu, bet arī uz institucionālas vides uzlabošanu, kurā rodas korupcija. Attiecīgi ir nepieciešams stiprināt publisko iepirkumu uzraudzību, veicināt atklātību un datu pieejamību, uzlabot lobēšanas atklātību un trauksmes celšanas praksi, stiprināt institūciju iekšējo kontroli un ētiskas rīcības kultūru publiskajā pārvaldē, kā arī stiprināt tiesībsardzības iestāžu un tiesu neatkarību un kapacitāti. Vienlaikus tas prasa starpsektoru sadarbību, politisku gribu un sabiedrības iesaisti.

3. Pretkorupcijas pasākumu plānošana un ekonomiskie ieguvumi

Korupcija ES līmenī tiek vērtēta kā drošības apdraudējums ES un tās iedzīvotājiem³⁵, jo tai ir plaša sociālekonomiska ietekme uz pārvaldību, politiku, uzņēmējdarbību un drošību. Cīņa pret korupciju ir viena no ES (arī Latvijas) politiskajām prioritātēm.

Lai arī korupcijas radīto finansiālo zaudējumu apjoms nav precīzi izmērāms, starptautiskā līmenī ir meklēti metodoloģiski risinājumi šādu zaudējumu aptuvenai kvantitatīvai novērtēšanai. Saskaņā ar EK datiem³⁶, korupcijas radītās izmaksas ES 2023. gadā varētu būt sasnigušas no 179 līdz 990 miljardiem eiro gadā, kas veido līdz pat 6 % no IKP.

---

³⁴ KNAB (2024). *Attieksme pret korupciju Latvijā. Sabiedrības un uzņēmumu aptaujas rezultāti*. Pieejams: <https://www.knab.gov.lv/lv/media/7254/download?attachment> [skatīts 24.04.2025.]

³⁵ Eiropas Drošības un sadarbības organizācija (EDSO) (2024). *No apņemšanās līdz rīcībai: EDSO pretkorupcijas un labas pārvaldības ziņojums 2023–2024* (Priekšvārds, 3. lpp.). Vīne: EDSO. Pieejams: <https://www.osce.org/files/f/documents/c/9/584242.pdf> [skatīts 19.08.2025.]

³⁶ EK. *Pretkorupcijas politika Eiropas Savienībā*. Pieejams: https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/policies/justice-and-fundamental-rights/democracy-eu-citizenship-anti-corruption/anti-corruption_en [skatīts 16.04.2025.]

Latvijas IKP apjoms 2023. gadā bija 40,3 miljardi eiro³⁷. Attiecīgi, ja korupcijas izmaksas pielīdzinātu EK norādītajam diapazonam (no 2 % līdz 6 % no IKP), valsts ekonomiskie zaudējumi būtu vērtējami robežās no aptuveni 814 miljoniem līdz 2,4 miljardiem eiro.

Indikatīvā “korupcijas cena” uzrāda būtisku tās iespējamo ietekmi uz valsts budžetu, ekonomiku un sabiedrības kopējo labklājību. Izmaksas, kādas rada korupcija, var būt pielīdzināmas valsts kopējā veselības budžeta vai izglītības sistēmas finansējuma apjomam.

Korupcija rada ne tikai fiskālas vai budžetā tieši izsekojamas izmaksas, tām ir arī strukturālas, daudzslāņainas un ilgtermiņā destruktīvas sekas. Netiešā korupcijas ietekme saistāma ar investīciju piesardzību, administratīvās efektivitātes kritumu, konkurētspējas samazināšanos, iedzīvotāju nevienlīdzības padziļināšanos, kā arī sabiedrības uzticības mazināšanos valsts institūcijām un tiesiskuma principiem. Tādējādi korupcijas novēršana skatāma kā stratēģiska investīcija valsts izaugsmei, iedzīvotāju labklājībai un drošībai.

OECD vērtējums³⁸ par Latvijas sniegumu korupcijas novēršanas un integritātes politikā izceļ gan līdz šim būtiskus sasniegumus, gan norāda uz nepieciešamajiem uzlabojumiem atsevišķās jomās. Latvija ir viena no vadošajām valstīm interešu konflikta regulējuma un tā praktiskās piemērošanas jomā, kā arī izceļas ar visaptverošu politiskā finansējuma tiesisko regulējumu. Vienlaikus praksē joprojām konstatējami trūkumi, kas saistīti ar politisko partiju finanšu uzraudzības efektivitāti, interešu pārstāvības (lobēšanas) procesa caurskatāmību un risku vadības praktisku īstenošanu publiskajā pārvaldē. Pozitīvi, ka atklātības un publiskās informācijas jomā Latvija pārsniedz OECD vidējo sniegumu, tomēr centralizētas uzraudzības institūcijas neesamība apgrūtina vienotu un konsekventu sistēmas darbību.

4. Korupcijas riskam pakļautās jomas

EK 2024. gadā publicētajā pētījumā³⁹ “Augsta riska korupcijas jomas ES dalībvalstīs: kartēšana un padziļināta analīze” identificētas sešas nozares ar augstāko korupcijas risku ES dalībvalstīs, t.i.:

1. **Publiskie iepirkumi** – līgumu piešķiršanas procesi, kuros pastāv augsts negodīgas prakses, interešu konflikta un favorītisma risks.
2. **Veselības aprūpe** – korupcijas riski saistīti ar medikamentu un medicīniskā aprīkojuma iepirkumiem, kā arī ar piekļuvi ārstniecības pakalpojumiem.
3. **Finanšu sektors** – ietver iespējamās nelikumīgas finanšu plūsmas, nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas shēmas.
4. **Būvniecība un infrastruktūra** – augsts politiskās ietekmes potenciāls, projekta īstenošanas sarežģītība, ievērojams finanšu līdzekļu apjoms.
5. **Aizsardzība un drošība** – slepeni vai ierobežotas piekļuves iepirkumi ar zemu procedūras pārredzamību.
6. **Sports** – riskus rada finanšu līdzekļu sadales mehānismi, infrastruktūras projekti un sporta sacensību integritāte.

³⁷ Centrālā statistikas pārvalde (2024, 29. februāris). *Iekšzemes kopprodukts 2023. gadā* [preses relīze]. Pieejams: <https://stat.gov.lv/lv/statistikas-temas/valsts-ekonomika/ikp-istermina/preses-relizes/20753-iekaszemes-kopprodukts-2023?themeCode=IK> [skatīts 28.04.2025.]

³⁸ OECD (2024). *Korupcijas novēršanas un integritātes perspektīvas 2024. gadam – Valstu apraksti: Latvija*. Pieejams: https://www.oecd.org/en/publications/anti-corruption-and-integrity-outlook-2024-country-notes_684a5510-en/latvia_81bdbff1-en.html [skatīts 20.08.2025]

³⁹ EK (2024). *Augsta riska korupcijas jomas ES dalībvalstīs: kartēšana un padziļināta analīze*. Luksemburga: Eiropas Savienības Publikāciju birojs. Pieejams: <https://op.europa.eu/fr/publication-detail/-/publication/5c0730b2-9769-11ef-a130-01aa75ed71a1/language-en> [skatīts 30.04.2025.]

Minētajām nozarēm raksturīga ietekme uz plašu sabiedrības daļu, un tās saistāmas ar ievērojamu publisko līdzekļu pārvaldību vai piekļuvi būtiskiem pakalpojumiem. Turklāt korupcija šajās jomās var būt ar pārrobežu raksturu, prasot starptautisku sadarbību tās apkarošanai.

Pētījumā gūtās atziņas ņemtas vērā KNAPP 2026–2027 izstrādē. Izvērtējot 2023.–2025. gadā jau īstenotos pretkorupcijas pasākumus un līdz šim KNAB aptvertos stratēģiskās analīzes virzienus⁴⁰, nākamajos divos gados pastiprināta uzmanība tiks vērsta publisko iepirkumu sistēmas uzraudzības stiprināšanai (neatkarīgi no iepirkumu jomas vai nozares), korupcijas risku mazināšanai veselības aprūpes pakalpojumu nodrošināšanā un korupcijas risku vadības pasākumiem valsts aizsardzības jomā.

III. Plāna mērķis un rīcības virzieni

Pretkorupcijas pasākumu plāna 2026.–2027. gadam ir stiprināt godprātīgu, caurskatāmu un uz sabiedrības interesēm orientētu publiskās pārvaldes darbību, īstenojot pretkorupcijas pasākumus, kas veicina labu pārvaldību, tiesiskumu un ētikas standartu ievērošanu.

Izvirzītā mērķa sasniegšanai noteikti **19 pasākumi**, kas strukturēti **četros rīcības virzienos**:

1.	Informācijas atklātība, institūciju darbības caurskatāmība un sabiedrības līdzdalības veicināšana
2.	Institucionālās noturības un integritātes (godprātības) stiprināšana
3.	Korupcijas risku samazināšana publiskajos iepirkumos
4.	Efektīva korupcijas atklāšana, izmeklēšana un soda neizbēgamības nodrošināšana

Prognozējams, ka pretkorupcijas pasākumu plāna izpilde kopsakarā ar citos saistītajos vai pretkorupcijas jomu atbalstošajos attīstības plānošanas dokumentos (skat. 1. pielikumā) ietvertajiem un īstenotajiem pasākumiem veicinās godīgas, atklātas un atbildīgas attiecības starp publisko pārvaldi un sabiedrību ilgtermiņā, stiprinot uzticēšanos publiskajām institūcijām, uzlabojot pārvaldības kvalitāti un sekmējot ilgtspējīgu valsts attīstību.

Lai plānošanas perioda noslēgumā analizētu valsts īstenotās pretkorupcijas politikas ietekmi ceļā uz vēlamajām pārmaiņām sabiedrībā un publiskajā pārvaldē, kā arī identificētu koriģējamas tendences politikas plānošanā nākotnē, pretkorupcijas politikas veidotāji turpinās sekot līdzi dažādu indikatoru dinamikai, kas atspoguļo gan korupcijas izplatību, gan sabiedrības un institucionālo reakciju uz to. Šie indikatori ietver:

- sabiedrības uztveri par korupcijas izplatību un tās samazināšanās vai pieauguma tendencēm;
- reģistrēto, izmeklēto un iztiesāto koruptīvo noziedzīgo nodarījumu statistiku;
- spriedumos piemēroto sodu smagumu un konsekvenci tiesu praksē;
- iekšējās kontroles mehānismu efektivitāti;
- sabiedrības un uzņēmēju uzticēšanās līmeni tiesībsargājošām un uzraudzības institūcijām, t.sk. uzticēšanos partijām, parlamentam, valdībai u.c. institūcijām;

⁴⁰ 2024. gadā KNAB veicis korupcijas risku analīzi par valsts finansējuma piešķiršanas kārtību Latvijas sporta organizācijām (ziņojums pieejams: <https://www.knab.gov.lv/lv/jaunums/knab-sporta-organizacijam-pieskirta-valsts-budzeta-finansejuma-kartiba-trukst-caurskatamibas>), kā arī par korupcijas riskiem Latvijas pašvaldību būvvaldēs (pieejams: <https://www.knab.gov.lv/lv/jaunums/knab-analize-norada-uz-augstiem-korupcijas-riskiem-buvinspektoru-darbiba>)

- starptautisko organizāciju novērtējumus (piemēram, OECD, GRECO, *Transparency International* rekomendācijas, indeksi);
- konstatēto interešu konflikta gadījumu skaitu un analīzi;
- konstatēto Politisko organizāciju (partiju) finansēšanas likuma pārkāpumu skaitu un analīzi;
- sabiedrības līdzdalības rādītājus, t.sk. ziņošanu par iespējamiem pārkāpumiem, izmantojot trauksmes celšanas mehānismus;
- informācijas atklātības rādītājus.

Tomēr vienlaikus jāņem vērā dažādu faktoru ietekme, kas var sekmēt vai, pretēji, kavēt vēlamā mērķa un rezultātu sasniegšanu (skat. 2. tabula).

2. tabula. *Pretkorupcijas pasākumu mērķi atbalstošie un kavējošie faktori*

Atbalstošie faktori	Kavējošie faktori
✓ Politiskā griba un stratēģiskā konsekvence	- Politiska nestabilitāte, zema politiskā atbildība un interešu konflikti lēmumu pieņemšanā
✓ Pietiekama institūciju (VK, TAI) kapacitāte un neatkarība	- Nepietiekami resursi (kvalificēts personāls) vai vāja starpinstitūciju koordinācija
✓ Caurspīdīga publiskā pārvalde un iepirkumu vide (atklāts budžeta izlietojums, digitāli pārvaldīti procesi)	- Sabiedrības uzticības zudums publiskajai pārvaldei, valdībai, Saeimai
✓ Sabiedrības līdzdalība un spiediens (aktīva pilsoniskā sabiedrība, mediji, pētnieciskā žurnālistika.)	- Lēna normatīvās vides pielāgošana
✓ Uz pierādījumiem balstīta politikas īstenošana (pastāvīgs situācijas monitorings elastīga pielāgošanās apstākļu maiņai)	- Starptautiskie riski un ģeopolitiskā ietekme

IV. Korupcijas novēršanas un apkarošanas pasākumu plāns 2026.–2027. gadam

Plāna mērķis	Stiprināt godprātīgu, caurskatāmu un uz sabiedrības interesēm orientētu publiskās pārvaldes darbību, īstenojot pretkorupcijas pasākumus, kas veicina labu pārvaldību, tiesiskumu un ētikas standartu ievērošanu				
1. Politikas rezultāts (PR) – Palielināta sabiedrības uzticēšanās publiskajām institūcijām, uzlabojot informācijas pieejamību, institucionālo atklātību un iedzīvotāju līdzdalības mehānismus.					
	Rezultatīvais rādītājs (RR), mērvienība	Bāzes gads	Bāzes gada vērtība	2027	Datu avots
1.1.	Samazinās to iedzīvotāju daļa, kas atzinuši, ka ir gatavi dot kukuli valsts amatpersonai, lai atrisinātu savas problēmas valsts vai pašvaldību institūcijās, %	2024 ⁴¹	17	14	KNAB
1.2.	Samazinās to iedzīvotāju daļa, kuriem pēdējo 2 gadu laikā nācies izmantot neoficiālus risinājumus (maksājumus, dāvanas, pazīšanos) veselības aprūpes saņemšanai, %	2024	13	10	KNAB
1.3.	Palielinās Latvijas iedzīvotāju uzticēšanās veselības aprūpei un medicīnas personālam, %	2024 ⁴²	68	72	Standarta Eirobarometrs
1.4.	Samazinās to iedzīvotāju daļa, kuri nezina, kur vērsties, ja vēlas ziņot par iespējamiem korupcijas gadījumiem, %	2024	17	12	KNAB
1.5.	Pieaug to iedzīvotāju daļa, kas, saskaroties ar korupcijas gadījumiem, ziņotu KNAB, %	2024	44	50	KNAB
1.6.	Samazinās to aptaujāto daļa, kas nav gatavi ziņot par korupcijas gadījumiem vispār, %	2024	12	10	KNAB

⁴¹ Latvijas Fakti (2024). *Attieksme pret korupciju Latvijā: sabiedrības un uzņēmumu aptaujas rezultāti (2024. gada novembris–decembris)*. Pieejams: <https://www.knab.gov.lv/lv/media/7254/download?attachment> [skatīts 07.05.2025.]

⁴² EK (2024). *Standard Eurobarometer 101 – Pavasaris 2024. Sabiedriskā doma Eiropas Savienībā* [aptaujas ziņojums], 81. lpp. Brisele: Eiropas Komisija. Pieejams: <https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/3216> [skatīts 07.05.2025.]

2. Politikas rezultāts (PR) – Pastiprināta publiskā sektora institūciju spēja sistemātiski identificēt, novērtēt un novērst korupcijas riskus, sekmējot tiesiskuma, caurspīdīguma un ētiskas rīcības ieviešanu visos pārvaldības līmeņos.					
	Rezultatīvais rādītājs (RR), mērvienība	Bāzes gads	Bāzes gada vērtība	2027	Datu avots
2.1.	KNAB mācībās sagatavoto tālākizglītotāju skaits pretkorupcijas jautājumos (ieskaitot jaunos un atkārtoti sagatavotos)	2024	72	100	KNAB
2.2.	Samazinās to iedzīvotāju daļa, kas atzinušas, ka pēdējo 2 gadu laikā, kārtojot kādas lietas/ jautājumus/ problēmas valsts un pašvaldību institūcijās, ir izmantojuši kādus neoficiālus maksājumus vai pazīšanos (% no aptaujātajiem)	2024	17	12	KNAB
2.3.	Palielinās iedzīvotāju informētība, pieredze un apmierinātība ar saņemtajiem valsts pakalpojumiem, skala 0-10	2023 ⁴³	8	9	VKanc
3. Politikas rezultāts (PR) – Stiprināta publisko iepirkumu integritāte un uzraudzība, attīstot strukturētus korupcijas risku pārvaldības mehānismus, digitālus un mākslīgā intelekta risinājumus.					
	Rezultatīvais rādītājs (RR), mērvienība	Bāzes gads	Bāzes gada vērtība	2027	Datu avots
3.1.	Samazinās to Latvijas iedzīvotāju daļa, kas uzskata, ka kukuļņemšana, kukuļdošana vai/ un varas ļaunprātīga izmantošana ir izplatīta starp amatpersonām, kuras izvērtē valsts iepirkumus, %	2023 ⁴⁴	41	35	Eiobarometrs

⁴³ Saeimas 2020. gada 20. jūlija paziņojums *Par Latvijas Nacionālo attīstības plānu 2021.–2027. gadam (NAP2027)*. Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/315879-par-latvijas-nacionalo-attistibas-planu-20212027-gadam-nap2027> [skatīts 08.05.2025.]

⁴⁴ EK (2023). *Īpašais Eiobarometrs 534: Pilsoņu attieksme pret korupciju ES 2023*. Pieejams: <https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/2968> [skatīts 08.05.2025.]

	3.2.	Īstenoti integritātes pakti publiskajos iepirkumos, skaits	2025	1	2	VKanc
4. Politikas rezultāts (PR) – Stiprināta sabiedrības iesaiste un valsts institūciju kapacitāte korupcijas atklāšanā un izmeklēšanā, uzlabojot trauksmes celšanas mehānismus, nodrošinot drošu ziņošanas iespēju.						
		Rezultatīvais rādītājs (RR), mērvienība	Bāzes gads	Bāzes gada vērtība	2027	Datu avots
	4.1.	Samazinās to iedzīvotāju daļa, kuri uzskata, ka tiem, kuri ziņo par korupcijas gadījumiem netiek nodrošināta nekāda aizsardzība, %	2023 ⁴⁵	24	20	Eiobarometrs
	4.2.	Par trauksmes cēlēju ziņojumiem atzīto ziņojumu īpatsvars no kopējā ziņojumu, kas sākotnēji iesniegti kā trauksmes ziņojumi, skaita.	2023 ⁴⁶	27	35	VKanc/ KNAB
1. Rīcības virziens	Informācijas atklātība, institūciju darbības caurskatāmība un sabiedrības līdzdalības veicināšana					
Nr. p. k.	Pasākums	Darbības rezultāts	Rezultatīvais rādītājs	Atbildīgā institūcija	Līdzatbildīgās institūcijas	Izpildes termiņš
	<i>Situācijas apraksts: Lai veicinātu politisko organizāciju (partiju) finansiālās darbības atklātumu un pārredzamību, atbilstoši Politisko organizāciju (partiju) finansēšanas likumam partijas iesniedz KNAB informāciju par saņemtajiem dāvinājumiem (ziedojumiem), iestāšanās un biedru naudām. Šī informācija tiek publicēta KNAB tīmekļvietnē, tomēr šobrīd tā nav pieejama strukturētā un mašīnlasāmā formātā, kas ierobežo tās izmantojamību datu analīzei, pētniecībai un sabiedriskajai uzraudzībai. Lai uzlabotu datu atvērtību, ir nepieciešams nodrošināt šo datu iekļaušanu Latvijas Atvērto datu portālā strukturētā, atkārtoti izmantojamā un sabiedrībai saprotamā veidā.</i>					

⁴⁵ EK (2023). *Īpašais Eiobarometrs 534: Pilsoņu attieksme pret korupciju ES 2023*. Pieejams: <https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/2968> [skatīts 09.05.2025.]

⁴⁶ VKanc (2024). *Trauksmes celšana un trauksmes cēlēju aizsardzība: Pārskats par 2023. gadu*, 5. lpp. Pieejams: <https://www.mk.gov.lv/lv/media/19608/download?attachment> [skatīts 09.05.2025.]

1.1.	Veicināt politisko partiju finanšu caurskatāmību, nodrošinot datu publicēšanu Latvijas Atvērto datu portālā mašīnlasāmā formātā.	Tehniski uzlabota piekļuve informācijai par politisko partiju finansējumu (dāvinājumi, ziedojumi, biedru naudas un iestāšanās naudas), nodrošinot tās pieejamību mašīnlasāmā formātā Atvērto datu portālā, izvērtējot nepieciešamību pēc grozījumiem normatīvajos aktos, lai nodrošinātu pasākuma rezultāta atbilstību Vispārīgās datu aizsardzības regulas un Informācijas atklātības likuma prasībām.	Grozījumi normatīvajos aktos (pēc nepieciešamības, atbilstoši izvērtējumam)	KNAB	DVI	2026. gada 31. decembris
			Nodrošināta datu par politisko partiju finansējumu pieejamība Latvijas Atvērto datu portālā mašīnlasāmā formātā.	KNAB	VARAM, VDAA	2027. gada 31. decembris
<p>Situācijas apraksts: <i>Kopš 2018. gada Latvijā būtiski palielināts valsts budžeta finansējums politiskajām partijām. 2025. gadā partijām izmaksātais finansējums sasniedza 6 632 042,90 eiro, kas sadalīts 13 politiskajām partijām vai to apvienībām. Tomēr viens no finansējuma ieviešanas mērķiem – partiju biedru skaita palielināšana – nav sasniegts. Pašlaik sabiedrībai ir pieejama tikai vispārīga informācija par izdevumiem Politisko organizāciju (partiju) finansēšanas likumā noteiktajās mērķu grupās, kas ierobežo iespējas izvērtēt līdzekļu faktisko izlietojumu un tā ietekmi uz politiskā procesa kvalitāti. Piemēram, ja tēriņi tiek norādīti mērķim “politiskās organizācijas (partijas) darbības saturiskai nodrošināšanai” (semināri, kongresi, konferences, pētījumi, aptaujas, jauniešu pasākumi, konsultācijas), sabiedrībai nav iespējas redzēt līdzekļu sadalījumu starp konkrētām aktivitātēm.</i></p> <p><i>KNAB 2025. gadā sagatavotajā informatīvajā ziņojumā “Par valsts budžeta finansējuma piešķiršanas modeļa politiskajām organizācijām (partijām) izvērtējumu Latvijā no 2018. gada līdz 2023. gadam” konstatēts, ka politisko partiju iesniegtie valsts budžeta finansējuma izlietojuma pārskati nesniedz skaidru priekšstatu par līdzekļu detalizētu izlietojumu, turklāt apvienību veidojošām politiskajām partijām nav pienākuma gada pārskatā atspoguļot no apvienības saņemtā valsts budžeta finansējuma izlietojumu vispār. Arī secināts, ka politiskajām partijām trūkst vienotas izpratnes par finansējuma lietderīgu izlietojumu. Ziņojumā minēti piemēri, kad</i></p>						

	<p><i>partijas pasākumu organizēšanai izlieto ievērojamas summas precēm vai pakalpojumiem, kas nav tieši saistīti ar to politiskās un saimnieciskās darbības nodrošināšanu, piemēram, izklaides pasākumiem (Ziemassvētku balles, laivu brauciens, sporta spēles, viesmīļu pakalpojumi, naktskluba īre, “drag performance” u.c.) vai ēdināšanas pakalpojumiem (kafijas pauzes, pusdienas u.c.).</i></p> <p><i>Partiju izdevumu caurskatāmība ir priekšnoteikums atbildīgai publisko līdzekļu izmantošanai. Lai sasniegtu minēto mērķi, nepieciešami grozījumi normatīvajā regulējumā saistībā ar valsts budžeta finansējuma plašāku atspoguļojumu gada pārskatos, kā arī, lai saņemtā valsts budžeta finansējuma izlietojumu gada pārskatos būtu pienākums atspoguļot arī apvienību veidojošām politiskajām partijām, paredzot detalizētāku valsts budžeta izdevumu izlietojuma atšifrējumu.</i></p> <p><i>Attiecīgi sabiedrība varētu sekot līdzi valsts finansējuma izmantošanas mērķtiecībai, tādējādi stiprinot kvalitatīvu politikas veidošanu, partiju ilgtspēju un demokrātiju. Partiju izdevumu caurskatāmība ir priekšnoteikums atbildīgai publisko līdzekļu izmantošanai. Tādēļ nepieciešams nodrošināt detalizētu partiju izdevumu publiskošanu, lai sabiedrība varētu sekot līdzi valsts finansējuma izmantošanas mērķtiecībai, tādējādi stiprinot kvalitatīvu politikas veidošanu, partiju ilgtspēju un demokrātiju.</i></p>					
1.2.	<p>Veicināt valsts finansējuma politiskajām partijām izlietojuma caurskatāmību, nodrošinot detalizētu datu publisku pieejamību par partiju izdevumiem.</p>	<p>Sagatavoti un Ministru kabinetā iesniegti grozījumi politisko organizāciju (partiju) finansēšanu regulējošajos normatīvajos aktos, pamatojoties uz Ministru kabineta apstiprināto informatīvo ziņojumu “Par valsts budžeta finansējuma piešķiršanas modeļa politiskajām organizācijām (partijām) izvērtējumu Latvijā no 2018. gada līdz 2023. gadam” (25-TA-537) un Ministru kabineta protokollēmumā</p>	<p>Grozījumi normatīvajā regulējumā.</p>	<p>KNAB</p>	<p>FM</p>	<p>2027. gada 30. jūnijs</p>

		noteiktajiem uzdevumiem.	Sabiedrībai publiski pieejami dati par politisko partiju valsts finansējuma izlietojumu detalizētā dalījumā KNAB tīmekļvietnē.	KNAB	–	2027. gada 31. decembris
<p>Situācijas apraksts: Latvija ir ieviesusi tiesisko regulējumu informācijas atklātības jomā, kas veicina caurspīdīgu un atbildīgu pārvaldību. Tomēr, lai pilnveidotu šī regulējuma efektivitāti un atbalstītu sabiedrības, tostarp mediju, piekļuvi informācijai, ir nepieciešama sistēmiska pieeja ar skaidru institūciju atbildības sadalījumu, pastāvīgiem uzraudzības mehānismiem un regulāru ietekmes analīzi, izvērtējot normatīvā regulējuma praktisko piemērošanu un pilnveidošanas vajadzības. Valsts sekretāru 2023. gada 19. janvāra sanāksmes protokola Nr. 3, 2.§ 5. punktā nostiprināts atbalsts izvērtējuma veikšanai, lai noskaidrotu, cik efektīvi funkcionē informācijas pieprasījumu atteikumu pārskatīšanas sistēma, tostarp, analizējot tiesu praksi un citu valstu pieeju, kā arī to, kurai valsts iestādei būtu piekritīgi noteikt atbildību par Informācijas atklātības likuma piemērošanu, kā arī noteikt "informācijas ombuda" pilnvaras.</p>						
1.3.	Informācijas atklātības stiprināšana valstī.	Noteikta institucionālā atbildība par Informācijas atklātības likuma uzraudzību un īstenošanu, pamatojoties uz Informācijas atklātības likuma ex-post novērtējuma rezultātiem.	Grozījumi normatīvajos aktos (pēc nepieciešamības, atbilstoši izvērtējumam)	TM	–	2027. gada 31. decembris

<p>Situācijas apraksts: KNAB nodrošina regulāru sabiedrības informēšanu par iestādes uzsāktajiem kriminālprocesiem un nozīmīgiem pavērsieniem krimināllietu virzībā. Šī iniciatīva veicina sabiedrības izpratni par tiesiskuma stiprināšanas pasākumiem. Vienlaikus šobrīd sabiedrībai un mediju pārstāvjiem nav pieejami visaptveroši un pilnīgi dati, kas ļautu sistemātiski un pārskatāmi sekot noziedzīgu nodarījumu izmeklēšanas norisei dažādos izmeklēšanas un iztiesāšanas posmos. Nevalstiskā sektora pārstāvji norādījuši, ka šādas informācijas pieejamība veicinātu sabiedrisko uzraudzību, stiprinātu izpratni par tiesiskumu, apziņu par soda neizbēgamību, kā arī nodrošinātu iespējas veikt sabiedrisko analīzi par izmeklēšanas efektivitāti. Tomēr šādas informācijas atklātības nodrošināšanā jāvērtē arī ietekme uz datu aizsardzību, apzinot datu subjekta (apsūdzētā, notiesātā) tiesību un tiesisko interešu riskus, kas var rasties, publicējot informāciju par konkrētas krimināllietas virzību noziedzīga nodarījuma izmeklēšanā. Bez tam publicējamais fizisko personu datu apjoms var atšķirties, ņemot vērā šīs personas statusu sabiedrībā (publiska, sabiedrībā populāra persona vai privātpersona).</p>						
1.4.	Veicināt publisko pieejamību informācijai par kriminālprocesu virzību noziedzīgu nodarījumu izmeklēšanā.	Izvērtēti iespējamie risinājumi publiskas informācijas nodrošināšanai par kriminālprocesu virzību visos galvenajos posmos (no procesa uzsākšanas līdz notiesājošam spriedumam vai lietas izbeigšanai), vienlaikus ievērojot izmeklēšanas un personas datu aizsardzības intereses. Izvērtējumā identificēti vismaz 3 konkrēti pasākumi vai risinājumi informācijas pieejamības uzlabošanai visās izmeklēšanas iestādēs, tostarp apsverot e-lieta.lv funkcionalitātes	Sagatavots izvērtējuma ziņojums par publiskas informācijas nodrošināšanas iespējām un tālāko rīcību	TM	DVI, TA, KNAB, IDB, VRS, IeVP, NMP, VP, ĢP, IeM IC	2026. gada 31. decembris

		paplašināšanu šim nolūkam.				
	<p>Situācijas apraksts: Mediju pārstāvjiem ir būtiska loma sabiedrības informēšanā par korupcijas riskiem un atklātajiem pārkāpumiem, tādējādi veicinot pārskatāmu un atbildīgu publiskā sektora darbību. Lai žurnālisti varētu kvalitatīvi identificēt iespējamās koruptīvas shēmas un pārbaudīt faktus, nepieciešamas zināšanas datu analīzē, informācijas avotu uzticamības izvērtēšanā un publiski pieejamo datu bāzu (piemēram, iepirkumu, amatpersonu deklarāciju, uzņēmumu reģistra u.c.) efektīvā izmantošanā. Trauksmes celšanas likumā nostiprināta iespēja celt trauksmi, sniedzot informāciju publiski, tostarp plašsaziņas līdzekļiem (piemēram, žurnālistam vai redaktoram). Likuma ex-post izvērtējumā (pieņemts MK 21.01.2025. sēdē) secināts, ka būtu lietderīgi veicināt izpratni par publisko ziņošanu, tostarp rīkot informatīvus seminārus par publisko ziņošanu mediju pārstāvjiem un īpaši pētnieciskajiem žurnālistiem, iesaistot arī reģionālos medijus.</p> <p>Līdz ar to būtiski veicināt gan mediju un NVO profesionāļu pētnieciskās un analītiskās prasmes, gan to informētību par trauksmes celšanas tiesisko regulējumu, lai sekmētu sabiedrības interesi un uzticēšanos šiem procesiem.</p> <p>Atbilstoši MK 2025. gada 21. janvāra sēdes protokollēmumam (prot. Nr. 3 34. § 2. punkts) trauksmes cēlēju kontaktpunkts 2026. gadā tiks pārcelts uz KNAB. Ar attiecīgiem grozījumiem Trauksmes celšanas likumā⁴⁷ šo funkciju pārņems KNAB, prognozējams, no 2026. gada 1. marta.</p>					
1.5.	Stiprināt sadarbību ar mediju un NVO pārstāvjiem, celt to pētniecisko kapacitāti korupcijas identificēšanā, informācijas pārbaudē un darbā ar publiski pieejamām datu bāzēm, kā arī to	Organizēti tematiski informatīvi semināri mediju un NVO pārstāvjiem: 1) Korupcijas risku un iespējamo interešu konflikta pazīmju identificēšana; 2) Informācijas pārbaude un darbs ar publiski	Auditorija – vismaz 30 mediju un NVO pārstāvji no dažādiem Latvijas reģioniem.	KNAB	–	2026. gada 31. decembris

⁴⁷ Saeimas likumprojektu datubāze, 2025. Grozījumi Trauksmes celšanas likumā (likumprojekts Nr. 1051/Lp14). Pieejams: [https://titania.saeima.lv/LIVS14/saeimalivs14.nsf/webAll?SearchView&Query=\(\(\[Title\]=*trauksmes+cel%C5%A1anas*\)&SearchMax=0&SearchOrder=4](https://titania.saeima.lv/LIVS14/saeimalivs14.nsf/webAll?SearchView&Query=(([Title]=*trauksmes+cel%C5%A1anas*)&SearchMax=0&SearchOrder=4) [skatīts 12.12.2025.]

	informētību sadarbībai ar trauksmes cēlējiem.	pieejamām datu bāzēm.				
		3) Mediju un NVO loma trauksmes celšanas procesā, tostarp atbildīga rīcība ar saņemto informāciju un trauksmes cēlēju aizsardzības principu ievērošana.		KNAB	–	2027. gada 30. jūnijs
<p>Situācijas apraksts: Sabiedrības līdzdalība publiskā sektora godprātības un caurskatāmas darbības stiprināšanā Latvijā ir salīdzinoši zema. To būtiski ietekmē ierobežota piekļuve sistematizētiem, salīdzināmiem un lietotājam draudzīgā formātā pieejamiem datiem par publiskā sektora darbību un tās rezultātiem. Pastāv informācijas sadrumstalotība un apgrūtināta uztveramība arī tādās jomās kā politisko organizāciju (partiju) un to apvienību valsts finansējuma izlietojums, kas bieži vien nav pieejams iedzīvotājiem saprotamā un analizējamā formā.</p> <p>Nepietiekama pārskatāmība un informācijas vizualizācijas trūkums kavē sabiedrību pamanīt būtiskās tendences un riskus, tostarp korupcijas vai negodprātīgas rīcības pazīmes. Šāda situācija mazina sabiedrības spēju iesaistīties uzraudzības un lēmumu pieņemšanas procesos un vājina sabiedrības uzticēšanos valsts un pašvaldību institūcijām.</p> <p>Lai stiprinātu sabiedrības līdzdalību, ir nepieciešami mērķēti pasākumi, kas nodrošina nozīmīgākās informācijas – tostarp par publisko resursu izlietojumu, korupcijas riskiem un politisko finansējumu – vizualizāciju publiski pieejamā un sabiedrībai saprotamā formā. Šāda pieeja veicinās datu izmantojamību, uzlabos sabiedrības iespējas izvērtēt publiskā sektora darbību un stiprinās atklātības, atbildības un tiesiskuma principus pārvaldībā.</p>						
1.6.	Veicināt sabiedrības piekļuvi pārskatāmai un analizējamai informācijai par publiskā sektora darbību, stiprinot	Nodrošināta valsts un pašvaldības institūciju publiski pieejamās informācijas vizualizēšana sabiedrībai saprotamā formā, atspoguļojot riskus	Pretkorupcijas datu vizualizācija KNAB tīmekļvietnē.	KNAB	–	2026. gada 31. decembris

	sabiedrības informētību un līdzdalību publiskā sektora godprātības veicināšanā.	un tendences, kas saistīti ar pretkorupcijas jautājumiem, tostarp partiju finansējumu un tā izlietojumu.				
1.7.	Nodrošināt pastāvīgu monitoringu korupcijas aktualitātei/ izpaušmei sabiedrības ikdienas dzīvē (saskarsme ar korupciju, attieksme pret koruptīvām darbībām, gatavība ziņot par prettiesiskām darbībām un informētība par savu tiesību aizsardzību).	Veikta sabiedriskās domas aptauja jautājumos par Latvijas iedzīvotāju un uzņēmēju: 1) saskarsmi ar korupciju dažādos sektoros; 2) uzticēšanos KNAB, prokuratūrai un tiesām; 3) gatavību ziņot tiesībsargājošajām iestādēm par korupciju; 4) neiecietību pret korupciju u.c. būtiskiem aspektiem	Veiktas 2 sabiedriskās domas aptaujas.	KNAB	–	2026. gada 31. decembris 2027. gada 31. decembris
<p>Situācijas apraksts: <i>Atbilstoši Valsts sekretāru 2023. gada 19. janvāra sanāksmes protokola Nr. 3 2. § 4. punktam pasākums “Nodrošināt pašvaldību institūciju dibināto biedrību un nodibinājumu darbības caurskatāmību” paredzēts iekļaušanai nākamajā Korupcijas novēršanas un apkarošanas pasākumu plāna periodā (2026.–2027. gadam). Tomēr, ņemot vērā jaunākās tendences un risināmos jautājumus, pasākuma ietvars ir precizēts un aktualizēts atbilstoši 2025. gada situācijai, izceļot būtiskākos aspektus.</i></p> <p><i>Pirmkārt, Latvijā tiek attīstīta ideja par integritātes paktu ieviešanu kā brīvprātīgu mehānismu godprātības uzlabošanai publiskajos iepirkumos, īpaši Eiropas Savienības līdzfinansētajos projektos. Šajos paktos kā neatkarīgi novērotāji tiek iesaistītas nevalstiskās organizācijas, taču to efektīvai un uzticamai līdzdalībai ir būtiska caurskatāma un pārbaudāma informācija par šo organizāciju finansējuma avotiem, tostarp ziedotājiem. Tikai tā iespējams pārliecināties par organizāciju pārstāvētajām interesēm, objektivitāti un interešu konflikta riska neesamību.</i></p>						

Otrkārt, KNAB stratēģiskās analīzes pētījuma “Par korupcijas riskiem ārstniecības iestāžu un to piegādātāju sadarbībā publiskajos iepirkumos” ietvaros konstatēta korelācija starp uzņēmumu uzvarām publiskajos iepirkumos un šo uzņēmumu ziedojumiem ārstniecības iestāžu dibinātām biedrībām un nodibinājumiem. Šāda situācija rada pamatotas bažas par iespējamu interešu konfliktu vai negodprātīgas ietekmes risku. Līdz ar to pastāv nepieciešamība izvērtēt nevalstisko organizāciju darbības caurskatāmības prasību piemērošanu, īpaši attiecībā uz finansējuma plūsmu atklātību un saistību identificēšanu ar lēmumu pieņēmējiem publiskajā sektorā.

Kā liecina KNAB līdz šim veiktie stratēģiskās analīzes pētījumi, minētajai problēmai saistībā ar nevalstisko organizāciju darbības caurskatāmību ir pārnozaru raksturs, jo biedrību un nodibinājumu juridiskā forma tiek izmantota gan dažādu sabiedriski nozīmīgu mērķu īstenošanai, gan atsevišķos gadījumos — prettiesiskām vai negodprātīgām darbībām, piemēram, interešu konflikta slēpšanai, prettiesiska labuma maskēšanai kā ziedojumiem vai kā starpniekstruktūra noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijā. Starptautiskā prakse un pieredze liecina par situācijām, kad “ziedojumi” nevalstiskajām organizācijām ir saistīti ar valsts amatpersonām un faktiski kalpojuši kā prettiesisks labums, savukārt pašvaldību budžeta līdzekļu plūsmas atsevišķos gadījumos nonāk organizācijās ar ciešām saitēm ar politisko eliti, tādējādi palielinot patronāžas risku.

Tādēļ būtiski ir nodrošināt, ka biedrības un nodibinājumi, kas saņem publisko finansējumu vai tiek iesaistīti publisku lēmumu uzraudzībā, darbojas atbilstoši vienotiem caurskatāmības kritērijiem. Pretējā gadījumā katra negatīva prakse grauj sabiedrības uzticēšanos pilsoniskajam sektoram kopumā, kā arī veicina un uztur korupcijas riskus dažādās jomās.

Vienlaikus jāņem vērā, ka, lai gan normatīvais regulējums paredz atskaišu sniegšanu un finanšu pārskatu publisku pieejamību, praksē šie pārskati primāri nodrošina finanšu uzskaiti un formālu atskaiti, taču ne vienmēr garantē sabiedrībai un publiskajām institūcijām pietiekami pārbaudāmu informāciju par finansējuma izcelsmi, saistītajām personām un potenciāliem interešu konfliktiem.

Līdz ar to pasākuma mērķis nav ieviest papildu administratīvu slogu visam nevalstisko organizāciju sektoram, bet gan izvērtēt esošā regulējuma piemērošanas praksi un izstrādāt priekšlikumus minimālajiem caurskatāmības kritērijiem un publiskojamās informācijas apjomam attiecībā uz biedrībām un nodibinājumiem, kas saņem publisko finansējumu, īsteno deleģētus uzdevumus vai iesaistās publisko iepirkumu uzraudzībā, lai tādējādi mazinātu pastāvošus interešu konflikta, slēptas ietekmes, korupcijas un noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas riskus.

Pasākuma īstenošanā paredzēta sadarbība ar biedrībām un nodibinājumiem.

1.8.	<p>Nodrošināt vienotu pieeju un izpratni par pamatotiem informācijas atklātības un caurskatāmības principiem un to piemērošanu biedrībām un nodibinājumiem, kas saņem publisko finansējumu, īsteno deleģētus uzdevumus vai iesaistās publisko iepirkumu uzraudzībā (tostarp integritātes paktos), lai stiprinātu uzticamu pilsonisko līdzdalību un mazinātu interešu konflikta, slēptas ietekmes, korupcijas un noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas riskus.</p>	<p>1) Darba grupas ietvaros izvērtēts, kā un cik lielā mērā esošais normatīvais regulējums un tā piemērošanas prakse nodrošina informācijas caurskatāmību par biedrību un nodibinājumu finansējuma avotiem, ziedojumiem/ziedotājiem, saistītajām personām un līdzekļu izlietojumu.</p> <p>2) Sagatavoti priekšlikumi par minimālo informācijas atklātības un caurskatāmības tvērumu biedrībām un nodibinājumiem, kas saņem publisko finansējumu, īsteno deleģētus uzdevumus vai piedalās publisko iepirkumu uzraudzībā (tostarp integritātes paktos).</p>	<p>Sagatavota prezentācija un priekšlikumu kopsavilkums biedrību un nodibinājumu darbības caurskatāmības un integritātes stiprināšanai (tostarp par ziedojumu un finanšu avotu atklātību, kā arī informācijas pieejamību par līdzekļu izlietojumu)</p>	TM	FM, KM, VM, IZM, SIF, KNAB, FID, LPA	2027. gada 31. decembris
------	--	---	--	----	--------------------------------------	--------------------------

		<p>3) Organizēta diskusija Nevalstisko organizāciju un Ministru kabineta sadarbības memoranda īstenošanas padomē, nodrošinot vienotu izpratni par izvērtējuma secinājumiem un turpmāk veicamajiem pasākumiem.</p>				
<p>Situācijas apraksts: Sabiedriskās domas aptaujā par iedzīvotāju un uzņēmēju attieksmi pret korupciju Latvijā 2024. gadā noskaidrots, ka pazīšanās, dāvanu vai neoficiālu maksājumu izmantošana visbiežāk konstatēta veselības aprūpes jomā. Neoficiāli maksājumi vai dāvanas ārstniecības personām izmantoti 13 % gadījumu, kas ir par 3 procentpunktiem mazāk nekā 2023. gadā. Neskatoties uz nelielu situācijas uzlabošanos, veselības aprūpes joma joprojām tiek uzskatīta par vienu no augstākajiem korupcijas riska sektoriem. Šāda prakse negatīvi ietekmē sabiedrības uzticēšanos veselības aprūpes sistēmai un veicina nevienlīdzību pacientu starpā, jo neoficiāli darījumi rada atšķirīgu piekļuvi ārstniecības pakalpojumiem. Apzinoties šo problemātiku, VM un KNAB speciālisti savstarpējās diskusijās secinājuši, ka, lai mazinātu neoficiālu maksājumu pieprasīšanas risku, būtiski ir stiprināt ārstniecības personu atbildību un profesionālās ētikas ievērošanu. Vienlaikus nepieciešams plašāk informēt sabiedrību par pacientu tiesībām saņemt ārstniecības pakalpojumus noteiktajā termiņā un par cenrādī noteikto maksu, neizmantojot papildu maksājumus vai citas neformālas motivācijas pieejas. Tāpat jānodrošina, lai pacientiem un viņu tuviniekiem būtu pieejama skaidra informācija par iespējām ziņot atbildīgajām institūcijām, tostarp anonīmi, par gadījumiem, kad ārstniecības personas pieprasa neoficiālus maksājumus vai citus prettiesiskus labumus.</p>						

1.9.	Nodrošināt sabiedrībai pieejamus veselības aprūpes pakalpojumus, stiprinot ārstniecības personāla profesionālās ētikas principu un normu ievērošanu sadarbībā ar pacientiem.	Sagatavoti informatīvi materiāli, nodrošināta to izplatīšana un izvietošana valsts un pašvaldību ārstniecības iestādēs, kā arī to tīmekļvietnēs, atgādinot par pacientu un viņu tuvinieku tiesībām un iespējam ziņot, ja ārstniecības persona pieprasījusi neoficiālus maksājumus vai citus prettiesiskus labumus.	Samazinās to iedzīvotāju daļa, kuriem pēdējo 2 gadu laikā nācies izmantot neoficiālus risinājumus (maksājumus, dāvanas, pazīšanos) veselības aprūpes saņemšanai, %	KNAB, VM	Valsts un pašvaldību kapitālsabiedrības (ārstniecības pakalpojumu sniedzēji), VP	2026. gada 31. decembris
2. Rīcības virziens	Institucionālās noturības un integritātes stiprināšana					
Nr. p. k.	Pasākums	Darbības rezultāts	Rezultatīvais rādītājs	Atbildīgā institūcija	Līdzatbildīgās institūcijas	Izpildes termiņš
	<i>Situācijas apraksts: OECD 2025. gadā veica likuma "Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā" (IKNL) padziļinātu analīzi, kurā secināts, ka Latvijas interešu konflikta novēršanas sistēma ietver spēcīgu tiesisko pamatu un institucionālo ietvaru. Vienlaikus ar KNAB priekšnieka 2024. gada 4. jūnija rīkojumu Nr. 1.20-1/37 "Par starpinstiūciju darba grupu" tika izveidota starpinstiūciju darba grupa, lai apzinātu nepieciešamību pilnveidot normatīvo regulējumu un sagatavotu grozījumus likumā "Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā". Darba grupas sanāksmēs ar nevalstisko organizāciju un publiskas personas instiūciju pārstāvjiem tika panākta konceptuāla vienošanās izstrādāt jaunu likumu. Ņemot vērā minēto, KNAB izstrādāja jaunā likuma iespējamo struktūru un principus. Ar KNAB priekšnieka 2025. gada 27. marta rīkojumu Nr.1.20-1/27 "Par darba grupu" KNAB ietvaros tika izveidota darba grupa, lai sagatavotu likumprojektu un tā anotāciju par interešu konflikta novēršanu valsts pārvaldē nodarbinātajiem atbilstoši izveidotās starpinstiūciju darba grupas sagatavotajam konceptam.</i>					

2.1.	Jauna regulējuma izstrāde interešu konflikta novēršanai publiskajā pārvaldē.	Lai padarītu interešu konflikta novēršanas regulējumu skaidrāku, saprotamāku un efektīvāku attiecībā uz visiem publiskajā pārvaldē nodarbinātajiem, organizēti nepieciešamie pasākumi jauna normatīvā regulējuma izstrādei.	Sagatavots likumprojekts	KNAB	–	2026. gada 30. novembris
<p>Situācijas apraksts: <i>Interešu pārstāvības atklātības likums pieņemts 13.10.2022., taču sadaļu, kas attiecas uz interešu pārstāvju reģistru un aktivitāšu deklarēšanas sistēmu, termiņš tika pagarināts līdz 01.09.2028., paredzot pagaidu risinājumu interešu pārstāvniecības publiskošanai. Tomēr iztrūkst aktīva rīcība, lai sekmētu likuma iedzīvināšanu un jaunas demokrātiskas prakses savlaicīgu ieviešanu Latvijas politikā un lēmumu pieņemšanā. 12.06.2025. Saeima galīgajā lasījumā pieņēma grozījumus Interešu pārstāvības atklātības likumā. Grozījumi paredz vairākas būtiskas izmaiņas, tostarp:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1) <i>Termiņa pagarināšanu līdz 2028. gada 1. septembrim, lai nodrošinātu kvalitatīvu regulējuma ieviešanu;</i> 2) <i>Vienkāršot prasības reģistrācijai, izslēdzot pienākumu reģistrēt katru pilnvaroto pārstāvi un atstājot tikai organizāciju vai uzņēmumu kā interešu pārstāvi;</i> 3) <i>Pagaidu risinājumu – brīvprātīgu interešu pārstāvju sarakstu, kas pārejas periodā aizstātu reģistru un nodrošinātu minimālu informācijas publiskošanu.</i> <p><i>EK ikgadējos ziņojumos par tiesiskumu Latvijā konsekventi tiek uzsvērta nepieciešamība nodrošināt interešu pārstāvības (lobēšanas) atklātības regulējuma efektīvu ieviešanu. 2025. gada ziņojumā⁴⁸ atzīts, ka darbs pie interešu pārstāvības reģistra pilnīgas ieviešanas ir pavirzījies uz priekšu, tomēr uzturēta rekomendācija nodrošināt lobēšanas tiesību aktu efektīvu īstenošanu, tostarp attiecībā uz pagaidu lobēšanas reģistru laika posmā no 2025. gada septembra līdz 2028. gada septembrim. Tomēr šī pagaidu sistēma nodrošina tikai vienkāršu interešu pārstāvju uzskaiti, atstājot valsts iestādēm brīvību pašām lemt, kādu papildu informāciju, piemēram, par tikšanos ar lobētājiem, tās publicē savās tīmekļvietnēs. Pašreizējā vājā lobēšanas procesa caurskatāmība rada priekšnoteikumus neregulētai</i></p>						

⁴⁸ EK (2025). Tiesiskuma ziņojums 2025 – Valsts nodaļa par tiesiskuma situāciju Latvijā [Rule of Law Report – Country Chapter on the rule of law situation in Latvia]. Brisele: Eiropas Komisija. Pieejams: https://commission.europa.eu/document/download/df89e669-a19b-4ac9-bdd1-d3b1e5737b28_en [skatīts 06.08.2025.]

	<i>politiskās ietekmes realizācijai, īpaši likumdošanas procesos. Tā rezultātā pastāv augsti riski, ka noteikti lēmumi tiek pieņemti atsevišķu, šauru interešu grupu labā, nevis sabiedrības kopējā labuma vārdā. Lai novērstu šo strukturālās korupcijas izpausmi, nepieciešams nostiprināt interešu pārstāvības regulējumu, nodrošinot lielāku lēmumu pieņemšanas procesa atklātību un pārskatāmību, kā arī stiprinot neatkarīgu uzraudzību.</i>					
2.2.	Interesešu pārstāvības atklātības veicināšana.	Veikti nepieciešamie pasākumi par Interesešu pārstāvības atklātības likumu atbildīgās institūcijas noteikšanai.	Sagatavoti nepieciešamie grozījumi normatīvajā regulējumā	KNAB, TM	–	2026. gada 31. maijs
	Situācijas apraksts: 2025. gadā KNAB noslēdzis sadarbības projektu ar OECD ekspertiem, kuri, pamatojoties uz starptautiskajiem standartiem un Latvijas pašreizējo nacionālo kontekstu attiecībā uz korupcijas risku novērtēšanu un pārvaldību, izstrādājuši ieteikumus Latvijas nacionālā korupcijas risku novērtējuma metodoloģijai. Ziņojumā sniegti ieteikumi metodoloģijai un konkrētiem pasākumiem korupcijas risku novērtēšanai nacionālajā līmenī.					
2.3.	Attīstīt risku izvērtējumā balstītu nacionālās pretkorupcijas politiku.	Veikts nacionālais korupcijas risku novērtējums atbilstoši OECD izstrādātajiem ieteikumiem.	Risku novērtējuma ziņojums.	KNAB	IDB, VP, VRS, ĢP, FID, VID	2026. gada 31. decembris
	Situācijas apraksts: KNAB sabiedrības izglītošanu īsteno arī tālākizglītotāju (train-the-trainer) programmā, kurā piedalās personas, kas ir vai nākotnē būs atbildīgas par pretkorupcijas mehānismu ieviešanu to pārstāvētajās organizācijās, kas ir lielākās publiskas personas institūcijas. Programmas ietvaros KNAB sniedz informatīvu un metodisku atbalstu gan tālākizglītotājiem ar pieredzi, gan bez padziļinātām zināšanām. Kopīgi pieredzes apmaiņas pasākumi tiek īstenoti vidēji reizi pusgadā, savukārt elektroniskās saziņas vietnē noris periodiska saziņa par aktualitātēm. 2023. gadā mācību pasākumos izglītoti 88 tālākizglītotāji, 2024. gadā – 70.					
2.4.	Stiprināt publiskā un privātā sektora prasmes patstāvīgi veikt risku	Attīstīta tālākizglītotāju (train the trainer) mācību programma, nodrošinot integritātes speciālistu kompetences celšanu	Mācību pasākumu auditorijas aptvere (cilvēku skaits, institūciju skaits).	KNAB	–	2026. gada 31. decembris

identificēšanu un pārvaldību.	publiskajā un privātajā sektorā.				
<p>Situācijas apraksts: No 2024. gada septembra līdz 2025. gada janvārim biedrība “Sabiedrība par atklātību – Delna” VKanc uzdevumā veica ex-post izvērtējumu par MK 2018. gadā izdotajiem ieteikumiem “Valsts pārvaldes vērtības un ētikas pamatprincipi” (turpmāk – MK ieteikumi Nr. 1) un valsts pārvaldes institūciju ētikas kodeksiem.</p> <p>Ziņojuma mērķis bija apzināt valsts pārvaldes kopējo vērtību un ētikas pamatprincipu, kas ir noteikti MK ieteikumos Nr. 1, piemērošanu un iedzīvināšanu valsts pārvaldē un valsts institūciju līmenī izdoto ētikas kodeksu piemērošanas praksi. Ziņojumā analizēti valsts institūcijās noteikto ētikas prasību saturs, to kvalitāte un aktualitāte, kā arī izvērtēti piemērošanas mehānismi un prakse. Vienlaikus sniegti ieteikumi iespējamiem uzlabojumiem ētikas kodeksos un MK ieteikumos Nr.1, kā arī to piemērošanā. Kā arī sniegti ieteikumi mūsdienīga ētikas kodeksa izstrādei, kā arī vērtību un ētikas prasību iedzīvināšanai valsts institūcijās.</p> <p>Pētījums pieejams: https://ppdb.mk.gov.lv/database/valsts-parvaldes-vertibu-un-etikas-prasibu-ex-post-izvertejums.</p> <p>Pētījumā par ētikas standartu iedzīvināšanu publiskajā pārvaldē Latvijā konstatēts, ka MK ieteikumi Nr. 1 ir tikai daļēji sasnieguši iecerēto mērķi – “veidot vienotu izpratni par valsts pārvaldes vērtībām un tajās balstītiem ētikas (rīcības un uzvedības) pamatprincipiem, kā arī veidot kopīgā izpratnē par vērtībām balstītu darba kultūru valsts pārvaldē un sekmēt ētisku rīcību, vairojot sabiedrības uzticēšanos, valsts pārvaldes darba un lēmumu pieņemšanas kvalitāti un valsts institūciju reputāciju”. Iestādēs dominē dažāda pieeja ētikas kodeksu saturam un to ieviešanai. Tas ne tikai neveicina vienotu tēlu, bet rada atšķirīgus darba vides apstākļus, ietekmējot darbinieku labbūtību un uztveri par ētisku darba vidi. Aptauju un interviju rezultāti norāda, ka augstāko un vidējo vadītāju loma ir kritiski nozīmīga ētiskas vides uzturēšanā, turklāt vienlaikus darbinieki bieži neuzticas institūciju ētikas komisijām, apšaubot to objektivitāti un baidoties no negatīvām sekām, kas var novest pie problēmu nerisināšanas vai darba vietas atstāšanas. Lai mazinātu esošo nevienlīdzību un stiprinātu ētiskuma ieviešanu praksē, pētījuma autori rosinājuši MK ieteikumu Nr. 1 pārskatīšanu un pārveidošanu, atkāpjoties no konkrētu, specifisku pienākumu noteikšanas un vairāk pievērsties tieši vispārīgo, valsts pārvaldei saistošo darbības principu definēšanai un plašākai skaidrošanai. Vienlaikus saglabājamas institūciju iespējas veidot savus pielāgotus ētikas kodeksus, atbilstoši struktūrai un darba specifikai.</p> <p>Pašvaldības ir publiskas personas institūcijas, uz kurām arī attiecas labas pārvaldības, caurskatāmības un ētikas standarti. MK 2017. gada 17. oktobra noteikumu Nr. 630 “Noteikumi par iekšējās kontroles sistēmas pamatprasībām korupcijas un interešu konflikta riska novēršanai publiskas personas institūcijā” 7.4. apakšpunkts paredz, ka visās publiskas personas institūcijās — t.sk. pašvaldībās — ir jāapstiprina visiem darbiniekiem saistoši ētikas principi kā daļa no iekšējās kontroles sistēmas korupcijas un interešu konflikta riska mazināšanai.</p>					

<p><i>Eiropas Vietējo pašvaldību harta uzsver pašvaldību autonomijas nozīmi un tiesības patstāvīgi risināt vietējo kopienu jautājumus. Tomēr vienlaikus, kā publiskas personas institūcijas, pašvaldības ir daļa no vienotās publiskās pārvaldes sistēmas, kurai ir saistoši labas pārvaldības, caurskatāmības un ētikas principi.</i></p> <p><i>Ētikas prasību ievērošana pašvaldībās kalpo iedzīvotāju interesēm, jo nodrošina atklātu un taisnīgu lēmumu pieņemšanu, samazina interešu konflikta un korupcijas riskus, kā arī veicina vienlīdzīgu attieksmi pret visiem sabiedrības locekļiem. Iedzīvotāji iegūst lielāku pārliecību, ka publiskie līdzekļi un resursi tiek izmantoti godprātīgi, efektīvi un sabiedrības vajadzībām, nevis šauru personu labuma gūšanai. Tas stiprina uzticēšanos pašvaldībām, veicina iedzīvotāju līdzdalību un rada stabilāku un ilgtspējīgāku attīstības vidi vietējās kopienās.</i></p>						
2.5.	Ētiskas uzvedības veicināšana publiskajā pārvaldē.	2.5.1. Izstrādātas praktiskas vadlīnijas par valsts pārvaldes vērtībām un ētikas principiem un to piemērošanu praksē.	Izstrādātas skaidrojošas un praktiskas vadlīnijas ar valsts pārvaldes vērtību un ētikas principu skaidrojumu, piemēriem un sagaidāmo rīcību no nodarbinātajiem, kā arī neatbilstošas rīcības gadījumiem, ietverot labās prakses piemērus.	VAS	VKanc	2026. gada 31. augusts
		2.5.2. Veicināt vienotu izpratni par ētisku rīcību un atklātību, kā arī nodrošināt valsts institūciju ētikas kodeksu pārskatīšanu un aktualizēšanu atbilstoši	Katrā institūcijā nodrošināta regulāra ētikas izglītības un izpratnes veicināšana, organizējot mācības, diskusijas vai citus pasākumus, kuros,	Visas valsts pārvaldes institūcijas	VKanc	2027. gada 31. decembris

		mūsdienu profesionālajiem standartiem, institucionālajām vērtībām un sabiedrības gaidām.	izmantojot praktiskus piemērus un ētiskas dilemmas situācijas, tiek rosinātas atklātas sarunas par ētiku, profesionālo atbildību un savstarpējo cieņu darba vidē.			
			Valsts pārvaldes institūcijās ir skaidri definētas ētikas prasības un regulāri aktualizēti ētikas kodeksi. Vismaz 70 % institūciju ir veikušas aktualizāciju pēdējo trīs gadu laikā, ievērojot Ministru kabineta ieteikumus Nr. 1 ⁴⁹ , 2025. gada <i>ex-post</i> izvērtējuma ⁵⁰ ieteikumus un jaunās izstrādātās vadlīnijas (skat. 2.5.1. darbības rezultāts).	Visas valsts pārvaldes institūcijas	VKanc	2027. gada 31. decembris

⁴⁹ MK 2018. gada 21. novembra ieteikumi Nr.1 *Valsts pārvaldes vērtības un ētikas pamatprincipi*. Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/303328-valsts-parvaldes-vertibas-un-etikas-pamatprincipi> [skatīts 23.07.2025.]

⁵⁰ Biedrība “Sabiedrība par atklātību – Delna” (2025). *Valsts pārvaldes vērtību un ētikas prasību ex-post izvērtējuma ziņojums*. Pieejams: <https://www.mk.gov.lv/lv/media/22215/download?attachment> [skatīts 23.07.2025.]

		2.5.3. Veicināt vienotu izpratni par ētisku rīcību un atklātību pašvaldībās, nodrošinot pašvaldību ētikas kodeksu pārskatīšanu un aktualizēšanu, izmantojot valsts pārvaldes līmenī izstrādāto vērtību un ētikas vadlīniju principus (skat. 2.5.1. darbības rezultātu)	Vismaz 50 % pašvaldību ir aktualizējušas savus ētikas kodeksus un ieviesušas ētisku rīcību veicinošus pasākumus (piem., mācības, diskusijas, rekomendācijas).	Pašvaldības	KNAB	2027. gada 31. decembris
3. Rīcības virziens	Korupcijas risku samazināšana publiskajos iepirkumos					
Nr. p. k.	Pasākums	Darbības rezultāts	Rezultatīvais rādītājs	Atbildīgā institūcija	Līdzatbildīgās institūcijas	Izpildes termiņš
	<p>Situācijas apraksts: Latvijas aizsardzības budžets 2025. gadā veido 3,80 % jeb 1 593 464 701 eiro no iekšzemes kopprodukta (turpmāk – IKP) un tas ir lielākais aizsardzības budžets Latvijas vēsturē. Prognozējams, ka 2026. gadā aizsardzības budžets varētu pieaugt līdz 4,91% no IKP⁵¹ (dati aktuāli uz 27.11.2025.).</p> <p>2025. gadā lielāko daļu no aizsardzības budžeta jeb 76 % nozare veltī Nacionālo bruņoto spēku attīstībai un stiprināšanai, atbilstoši Nacionālo bruņoto spēku ilgtermiņa attīstības plānam. Nākamajos četros gados Nacionālie bruņotie spēki plāno veikt apjomīgus iepirkumus, kas būs pieejami vietējiem ražotājiem un uzņēmējiem. AiM esošajos iepirkumu līgumos paredz, ka lielo spēju projektu finansējums līdz 30 % apmērā tiks novirzīts nacionālās aizsardzības nozares stiprināšanai.</p> <p>Saskaņā ar Ministru kabineta 17.10.2017. noteikumiem Nr. 630 “Noteikumi par iekšējās kontroles sistēmas pamatprasībām korupcijas un interešu konflikta riska novēršanai publiskas personas institūcijā” un KNAB 31.01.2018. apstiprinātajām “Vadlīnijām par iekšējās kontroles sistēmas pamatprasībām korupcijas un interešu konflikta riska novēršanai publiskas personas institūcijā”, AiM un tās</p>					

⁵¹ Aizsardzības ministrija (2025). *Aizsardzības nozares budžets*. Pieejams: https://www.mod.gov.lv/lv/par-mums/aizsardzibas-nozares-budzets?utm_source=chatgpt.com [skatīts 08.11.2025.]

	<p><i>padotības iestādes ne retāk kā reizi trijos gados vai būtisku izmaiņu gadījumos aktualizē pretkorupcijas pasākumu plānus. Minētā aktualizācijas ietver:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> · <i>korupcijas risku pārskatīšanu;</i> · <i>šo risku iespējamības (varbūtības) un potenciālās ietekmes izvērtējumu;</i> · <i>institūcijas funkciju, darbības jomu un procesu identificēšanu, kas pakļauti korupcijas riskam;</i> · <i>ar korupcijas riskiem saistīto amatu noteikšanu;</i> · <i>pasākumu plānošanu šo risku novēršanai.</i> <p><i>Ievērojot 2023. gadā AiM Iekšējā audita veiktā prioritārā Interesu konflikta un korupcijas novēršanas audita* ieteikumus, AiM un tās padotības iestādēs 2024. un 2025. gadā ir īstenoti pasākumi, lai pilnveidotu esošo iekšējās kontroles sistēmu korupcijas un interešu konflikta novēršanai, ievērojot normatīvajos aktos korupcijas un interešu konflikta riska novēršanas jomā noteikto.</i></p> <p><i>Straujais aizsardzības budžeta pieaugums var mainīt jau iepriekš identificētos riska faktoros un ietekmēt kopējo riska ekspozīciju. Tāpēc ir būtiski pārliedzināties, vai esošie un plānotie risku mazināšanas pasākumi joprojām ir pietiekami, lai saglabātu risku pieņemamā līmenī. Ja riski nav atbilstoši novērtēti un mazināti, tas var radīt ievērojamus materiālus zaudējumus un kaitēt valsts un aizsardzības nozares reputācijai, tādējādi mazinot sabiedrības uzticību valsts drošības spējām.</i></p> <p><i>Lai samazinātu šos apdraudējumus un veicinātu efektīvu korupcijas risku pārvaldību, AiM sadarbībā ar KNAB šajā plānošanas periodā veiks korupcijas risku novērtējuma analīzi. Tāpat tiks izvērtēti AiM un tās padotības iestāžu pretkorupcijas pasākumu plāni. Šī iniciatīva ir būtiska, lai nodrošinātu atbildīgu publisko līdzekļu izmantošanu un stiprinātu aizsardzības sektora noturību pret korupciju un godprātības apdraudējumiem.</i></p> <p><i>* Audits noteikts kā prioritārais saskaņā ar Ministru kabineta 23.03.2022. rīkojuma Nr. 194 “Par kopējām valsts pārvaldē auditējamām prioritātēm 2022. un 2023. gadam” 2. punktu.</i></p>					
3.1.	Nodrošināt efektīvu korupcijas risku pārvaldību valsts aizsardzības jomā.	Īstenojot starpinstitūciju sadarbību, veikta padziļināta esošo korupcijas risku novērtējumu un pretkorupcijas pasākumu plānu analīze AiM un tās padotības iestādēs.	Sagatavoti priekšlikumi korupcijas risku pārvaldībai AiM un tās padotības iestādēs.	AiM, KNAB	—	2026. gada 31. decembris

	<p>Situācijas apraksts: Publisko iepirkumu joma būtiski ietekmē valsts resursu efektīvu izmantošanu un sabiedrības uzticēšanos valsts pārvaldei. Lai nodrošinātu caurspīdīgumu, godprātību un vienlīdzīgas iespējas visiem tirgus dalībniekiem, nepieciešams novērst korupcijas riskus, kas saistīti ar tehnisko specifikāciju, iepirkumu nolikumu un kvalifikācijas prasību pielāgošanu konkrētu piegādātāju interesēm. Šādi pārkāpumi apdraud konkurenci, rada finanšu zaudējumus un grauj publisko iepirkumu integritāti. Vienlaikus pastāv izaicinājumi, kas saistīti ar kvalitatīvas tehniskās dokumentācijas izstrādi publiskajiem iepirkumiem, jo īpaši sarežģītos vai specializētos sektoros. Iepirkumu pasūtītāji bieži saskaras ar kapacitātes trūkumu dokumentu izstrādē, kas var radīt nepietiekami precīzas vai interpretācijai pakļautas prasības. Attiecīgi nepieciešams attīstīt mākslīgā intelekta (MI) risinājumus, kas vienlaikus atbalstītu gan pasūtītāju vajadzības kvalitatīvu iepirkumu dokumentu sagatavošanā, gan kontrolējošo iestāžu spēju efektīvi uzraudzīt un analizēt iepirkumu atbilstību normatīvajiem aktiem un labas prakses standartiem. MI risinājumu pielietošana ļautu automatizēt noviržu identificēšanu tehniskajās specifikācijās, brīdināt par iespējamām manipulācijām ar nolikumu prasībām, kā arī veicinātu ātrāku un objektīvāku risku atklāšanu.</p> <p>Centrālā finanšu un līgumu aģentūra sadarbībā ar Latvijas Zinātnes padomi 2025. gadā īsteno Valsts pētījumu programmu "Mākslīgā intelekta metožu piemērotības analīze Eiropas Savienības fondu projektu jomā" 2024.–2025. gadam⁵², kuras mērķis ir veikt izpēti attiecībā uz iespējām ģeneratīvo mākslīgo intelektu pielāgot tekstu analīzei un atbilžu ģenerēšanai latviešu valodā Eiropas Savienības fondu projektu iepirkumu dokumentācijā.</p> <p>Izpētes rezultātā plānots: 1) pārbaudīt ģeneratīvā mākslīgā intelekta risinājumus Eiropas Savienības fondu projektu iepirkumu dokumentācijas analīzē; 2) novērtēt ģeneratīvā mākslīgā intelekta risinājumu tehnoloģisko gatavību un piemērotību tekstu analīzei un atbilžu ģenerēšanai latviešu valodā Eiropas Savienības fondu projektu uzraudzības procesos; 3) izmērīt un salīdzināt dažādu ģeneratīvā mākslīgā intelekta risinājumu kvalitātes rādītājus. Programmas projekta īstenošanai piešķirtais finansējums ir 102 300 euro, īstenošanas termiņš – 2025. gada septembris.</p>					
3.2.	Attīstīt mākslīgā intelekta (MI) risinājumus publisko iepirkumu uzraudzībā un	3.2.1. Izvērtētas iespējas mākslīgā intelekta (MI) risinājuma izstrādei publisko iepirkumu dokumentācijas analīzei,	Sagatavots izvērtējuma ziņojums	KNAB, IUB, KP	FM	2026. gada 31. augusts

⁵² Latvijas Zinātnes padome (2024). "Centrālās finanšu un līgumu aģentūras Valsts pētījumu programmas "Mākslīgā intelekta metožu piemērotības analīze Eiropas Savienības fondu projektu jomā" 2024.–2025. gadam projektu pieteikumu atklātā konkursa pārskats". Pieejams: <https://www.lzp.gov.lv/lv/media/9642/download?attachment> [skatīts 07.05.2025.]

	<p>kvalitatīvas iepirkumu tehniskās dokumentācijas izstrādē.</p>	<p>lai veicinātu gan iepirkumu kvalitāti un standartizāciju pasūtītāja pusē, gan agrīnu korupcijas un konkurences kropļošanas risku identificēšanu kontroles vajadzībām. Izvērtējumā 1) noteiktas funkcionālās prasības MI risinājumam iepirkumu dokumentācijas (tehnisko specifikāciju, nolikumu, kvalifikācijas prasību) analīzei; 2) identificēti tehniskie un juridiskie ierobežojumi MI risinājumu ieviešanai; 3) izvērtētas piemērotākās tehnoloģijas un datu avoti risinājuma izstrādei.</p>				
	<p>3.2.2. Sagatavota MI risinājuma tehniskā specifikācija publisko iepirkumu dokumentācijas automatizētai analīzei, kas nodrošināta pielāgojamību gan iepirkumu pasūtītājiem, gan uzraudzības un kontroles iestādēm.</p>	<p>3.2.2. Sagatavota MI risinājuma tehniskā specifikācija publisko iepirkumu dokumentācijas automatizētai analīzei, kas nodrošināta pielāgojamību gan iepirkumu pasūtītājiem, gan uzraudzības un kontroles iestādēm.</p>	<p>Sagatavota tehniskā specifikācija un iepirkuma dokumentācija publiskajam iepirkumam 2028. gadā par MI rīka izstrādi</p>	<p>KNAB</p>	<p>FM, IUB, KP</p>	<p>2027. gada 31. decembris</p>

	<p>Situācijas apraksts: <i>Integritātes pakts, ko plānots īstenot arī Latvijā, ir brīvprātīga vienošanās starp publiskām iestādēm un pilsonisko sabiedrību, īpaši izmantojot neatkarīgas uzraudzības organizācijas (NVO), ar mērķi veicināt pārredzamību un novērst korupciju publisko iepirkumu procesos, īpaši Eiropas Savienības līdzfinansētos projektos. Tas nodrošina neatkarīgu monitoringu, kas palīdz atklāt, novērst un publiski ziņot par iespējamām pārkāpumu pazīmēm, tādējādi stiprinot sabiedrības uzticēšanos un uzlabojot tiesiskumu. Integritātes pakts ir līgums starp publisko pārvaldi un uzņēmumiem, kas piedalās publiskajos iepirkumos, kurā abas puses apņemas ievērot augstus ētikas un godīguma standartus. Šādas vienošanās ietvaros puses:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>apņemas neiesaistīties koruptīvās darbībās, piemēram, kukuļošanā, krāpšanā vai interešu konfliktos;</i> • <i>nodrošina procesu atklātumu un pārredzamību, lai novērstu aizdomas par negodīgumu.</i> <p><i>Par integritātes pakta pārkāpumiem var būt piemērojamas sankcijas, piemēram, līguma anulēšana vai aizliegums piedalīties turpmākos iepirkumos.</i></p> <p><i>Integritātes pakta mērķis ir veicināt uzticību publiskajam iepirkumam, nodrošināt godīgu konkurenci un panākt, lai publiskie līdzekļi tiktu izmantoti efektīvi un atbildīgi.</i></p>					
3.3.	Veicināt integritātes pakta ieviešanu kā pilsoniskās sabiedrības (nevalstisko organizāciju) uzraudzības mehānismu pār pašvaldību, valsts un Eiropas Savienības finanšu līdzekļu godprātīgu un caurskatāmu izlietojumu.	Stiprināta publisko iestāžu rīcības caurskatāmība un atbildība, mazināti korupcijas riski valsts un Eiropas Savienības finanšu līdzekļu izlietojumā, kā arī sekmēta godīga un atklāta konkurence, tādējādi veicinot godprātību, efektivitāti un sabiedrības uzticēšanos.	Izstrādāts standarts sabiedriskās uzraudzības īstenošanai un integritātes pakta mehānisma ieviešanai.	VKanc	KNAB, KP, FM, IUB	2026. gada 31. augusts

4. Rīcības virziens	Efektīva korupcijas atklāšana, izmeklēšana un soda neizbēgamības nodrošināšana					
Nr. p. k.	Pasākums	Darbības rezultāts	Rezultatīvais rādītājs	Atbildīgā institūcija	Līdzatbildīgās institūcijas	Izpildes termiņš
	<p>Situācijas apraksts: Ar MK 21.01.2025. pieņemts "Trauksmes celšanas likuma īstenošanas ex-post izvērtējums". MK 21.01.2025. apstiprinātais protokollēmuma 2. punkts paredz ar 01.01.2026. trauksmes cēlēju kontaktpunktu pārcelt uz KNAB. Savukārt protokollēmuma 4. punkts – VKanc līdz 01. 08.2025. sagatavot un iesniegt noteiktā kārtībā izskatīšanai MK grozījumus Trauksmes celšanas likumā, paredzot, ka trauksmes cēlēju kontaktpunktam jāuzrauga trauksmes cēlēju ziņojumu izskatīšanas efektivitāte un jābūt informētam par ziņojumu izskatīšanas gaitu un rezultātu, jānodrošina mācības par trauksmes celšanu, kā arī jāizskata trauksmes cēlēju ziņojumi, attiecībā uz kuriem nav saskatāma kompetentā institūcija.</p>					
4.1.	Stiprināt trauksmes celšanas mehānismu darbību.	Nodrošināti sabiedrības izglītošanas un izpratnes veicināšanas pasākumi plašsaziņas līdzekļu, darba devēju un sabiedrības informēšanai par trauksmes celšanu un trauksmes cēlēju aizsardzības pasākumiem, kā arī nosacījumiem to attiecināmībai.	1) Informatīvo pasākumu skaits; 2) Auditorijas aptvere; 3) Ziņojumi, kas atzīti par trauksmes cēlēju ziņojumiem īpatsvars.	KNAB	–	2027. gada 31. decembris
	<p>Situācijas apraksts: Trauksmes cēlēju aizsardzība Latvijā joprojām saskaras ar vairākiem būtiskiem izaicinājumiem, kas vājina sabiedrības uzticēšanos šim mehānismam. Lai gan normatīvais regulējums paredz aizsardzību pret negatīvām sekām, praksē trauksmes cēlji bieži izjūt psiholoģisku spiedienu, iebiedēšanu vai sociālu izolāciju, īpaši gadījumos, kad viņu sniegtā informācija noved pie kriminālprocesa sākšanas. Institucionālā kapacitāte nodrošināt efektīvu atbalstu – gan juridisku, gan psiholoģisku – ir nepietiekama. Līdz šim nav izveidota vienota kārtība, kā sniegt psiholoģisko palīdzību personām, kuras nonāk sarežģītā emocionālā situācijā saistībā</p>					

	<i>ar ziņošanu par pārkāpumiem. Tas rada risku, ka trauksmes cēlēji atturas no ziņošanas vai tiek pakļauti papildu kaitējumam, tādējādi mazinot trauksmes celšanas sistēmas efektivitāti kopumā.</i>					
4.2.	Izstrādāt mehānismu trauksmes cēlēju psiholoģiskā atbalsta nodrošināšanai kriminālprocesa ietvaros.	Apzināti un izvērtēti Latvijā pieejamie psiholoģiskā atbalsta sniedzēji un pakalpojuma nodrošināšanas iespējas.	Sagatavots izvērtējums par psiholoģiskā atbalsta sniedzējiem un pakalpojumu nodrošināšanas iespējām Latvijā.	KNAB	–	2027. gada 31. marts

V. Teritoriālā perspektīva

Pretkorupcijas pasākumu plāna īstenošanai nav ietekmes uz teritoriālo perspektīvu.

VI. Ietekmes novērtējums uz valsts un pašvaldību budžetu

Atbildīgās institūcijas KNAPP 2026–2027 paredzētos pasākumus 2026. – 2027. gadā īsteno institūcijām piešķirto valsts budžeta līdzekļu vai jau apstiprinātu ES vai citu institūciju grantu programmu līdzfinansēto projektu ietvaros.

«=TAP_AMATS#2»

(paraksts**)

«=TAP_PARAKSTS#2»

** Dokuments ir parakstīts ar TAP portāla elektroniskās parakstīšanas rīku